

Begroting 2010

De Stichtse Rijnlanden

Vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 18 november 2009

Adres

Poldermolen 2
Postbus 550
3990 GJ Houten

Telefoon

(030) 634 57 00

Fax

(030) 634 59 99

E-mail

post@hdr.nl

Internet

www.destichtserijnlanden.nl

Inhoud

1	De begroting in één oogopslag	6
2	Samenvatting	8
2.1	Opbouw en structuur begroting	8
2.2	Belangrijkste onderwerpen en speerpunten voor 2010	8
2.3	Financieel middelenkader	11
3	Bestuurlijke thema's en programma's	15
3.1	Thema veiligheid	15
3.1.1	Programma primaire en regionale waterkeringen	17
3.1.2	Programma calamiteitszorg	19
3.2	Thema voldoende water	23
3.2.1	Programma Watersysteembeheer	25
3.2.2	Programma Nationaal Bestuursakkoord Water	30
3.3	Thema schoon water	33
3.3.1	Programma kwaliteit van het oppervlaktewater	34
3.3.2	Programma zuiveringsbeheer	38
3.4	Bestuur, middelen & maatschappij	43
3.4.1	Programma lastendruk	44
3.4.2	Programma tevredenheid belanghebbenden	46
3.4.3	Programma maatschappelijk verantwoord ondernemen	46
4	Overige zaken	50
4.1	Weerstandsvermogen en reservepositie	50
4.2	Onttrekkingen aan voorzieningen	53
4.3	Bedrijfsvoering	54
4.4	EMU-saldo	55
4.5	Treasury	56
4.6	Verbonden partijen	57
4.7	Investerings	58
	Besluit	65
	Bijlagen	66
Bijlage 1	Informatie personeelslasten	66
Bijlage 2	Overzicht fasering investeringen	67
Bijlage 3	Overzicht fasering Zuiveringsbeheer	68
Bijlage 4	Lijst van afkortingen	75

1. De begroting in één oogopslag

In miljoenen euro's (af rondingsverschillen zijn mogelijk)	Begroting 2009	Voorjaarsnota 2009 (jaar 2010)	Begroting 2010	Begroting 2010 Baten	Begroting 2010 Lasten
Exploitatiebudget per thema					
<i>Veiligheid</i>	9.076	11.019	8.184	3.281	11.465
Primaire en regionale waterkeringen	8.893	10.626	7.904	3.281	11.185
Calamiteitenzorg	183	393	280	-	280
<i>Voldoende water</i>	28.947	30.328	32.224	696	32.920
Waterkwantiteitsbeheer	25.992	27.150	27.397	696	28.093
Nationaal Bestuursakkoord Water	2.955	3.178	4.827	-	4.827
<i>Schoon water</i>	50.304	50.096	50.762	1.158	51.920
Kwaliteit van het oppervlakte water	5.596	5.166	7.008	-	7.008
Zuiveringsbeheer	44.708	44.930	43.754	1.158	44.913
<i>Bestuur, middelen & maatschappij</i>	4.653	4.634	4.907	182	5.090
Lastendruk	4.653	4.634	4.907	182	5.090
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	-	-	-	-	-
Tevredenheid belanghebbenden	-	-	-	-	-
Totaal thema's	92.980	96.077	96.077	5.318	101.395
Exploitatiebudget per kostensoort					
• Variabele lasten	42.749	45.770	43.423	5.318	48.741
• Personele lasten	19.742	20.613	21.099	3.200	24.299
• Afschrijvingen	19.663	19.777	20.500	-	20.500
• Rente	12.564	11.655	11.055	-	11.055
• Geactiveerde overheadkosten	-1.738	-1.738	-	-	-
Totaal kostensoorten	92.980	96.077	96.077	8.518	104.595
Netto bijdrage per belastingcategorie					
• Watersysteemheffing ingezetenen	17.091	17.828	18.328		
• Watersysteemheffing overig ongebouwd	3.594	4.129	3.584		
• Watersysteemheffing natuur	43	47	43		
• Watersysteemheffing gebouwd	22.989	24.913	24.563		
• Zuiveringsheffing woningen	35.903	35.522	35.814		
• Zuiveringsheffing bedrijven	13.784	13.638	13.745		
Totale netto bijdragen	93.404	96.077	96.077		
Mutatie egalisereserves					
Totale kosten	92.980	96.077	96.077		
Totale netto bijdragen	93.404	96.077	96.077		
Toevoeging (+) of onttrekking (-/-) reserves reserve	425	0	0		

Tabel 1. Begroting 2010 per categorie.

Toelichting op de begroting in één oogopslag

Op totaal niveau blijft de begroting 2010 binnen het kader van de Voorjaarsnota 2009 namelijk € 96,1 miljoen. Tussen de thema's vinden echter grote verschuivingen plaats. Deze verschuivingen worden hieronder kort toegelicht.

Algemeen

Een verschuiving die op alle vier de thema's van invloed is, wordt veroorzaakt door een aanpassing in de verdeling van de overheadkosten. In zowel de begroting als de voorjaarsnota van 2009 zijn voor de verdeling van de overheadkosten de directe personeelskosten als verdeelsleutel gebruikt. Gebleken is dat hierin onterecht ook de personeelskosten van de muskusrattenbestrijding zijn meegenomen. Met de partners die bijdragen in de kosten van de muskusrattenbestrijding zijn voor de overheadkosten apart afspraken gemaakt. De afspraak is dat overheadkosten op basis van werkelijkheid worden doorbelast. Doorbelasting op basis van de personeelskosten is daarom in het kader van de afspraken onjuist.

Door de juiste instellingen in het financiële systeem vindt in werkelijkheid wél de juiste verdeling plaats. De afrekeningen met de partners kloppen derhalve. Deze technische correctie in de begroting brengt een grote verschuiving teweeg tussen de verschillende thema's. De toegerekende overheadkosten voor het thema veiligheid nemen met € 1,8 miljoen af en voor de thema's voldoende water, schoon water en lastendruk nemen deze respectievelijk met € 0,8 miljoen, € 0,7 miljoen en € 0,3 miljoen toe.

Veiligheid

De kosten van veiligheid dalen, ten opzichte van de voorjaarsnota 2009, met € 2,8 miljoen. Deze daling wordt met name veroorzaakt door de gewijzigde toerekening van de overheadkosten zoals bovenstaand apart is toegelicht. Daarnaast is een belangrijke verklaring voor het verschil het vervallen van de post beheerregister waterkeringen van € 1,0 miljoen.

Voldoende water

Voor het thema voldoende water nemen de kosten met € 1,9 miljoen toe. Deze toename wordt veroorzaakt door de variabele lasten van projecten en door de genoemde herziening van de verdeling van de overheadkosten.

Schoon water en Lastendruk

Voor zowel het thema schoon water als het thema lastendruk is de verschuiving van de toegerekende overheadkosten de enige omvangrijke oorzaak van de stijging.

De verschillen tussen de begroting 2009 en de begroting 2010 tussen thema's en programma's worden veroorzaakt door dezelfde redenen als hierboven beschreven namelijk:

- Wijziging in kosten voor exploitatieprojecten
- Gewijzigde toerekening overheadkosten

2. Samenvatting

Het Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden ligt in de provincies Utrecht en Zuid-Holland. Wij beheren een gebied van 83.000 hectare in Midden-Nederland. In het gebied wonen 721.000 inwoners in 24 gemeenten.

2.1 Opbouw en structuur begroting

We hebben deze begroting ingericht volgens onze thema's: veiligheid, schoon water, voldoende water en bestuur, middelen en maatschappij. Deze thema's sluiten aan bij onze missie en kerntaken.

Ambities

Bij elk thema hoort een ambitie uit ons waterbeheerplan. De ambitie staat voor het algemene, maatschappelijke doel dat wij willen bereiken.

Programma's

Onder elk thema vallen bestuurlijke programma's. De bestuurlijke programma's sluiten aan bij het collegeprogramma 2009-2012 en het waterbeheerplan 2010-2015. Binnen het waterbeheerplan zijn de KRW-maatregelen opgenomen.

Doelstellingen en maatregelen

Aan elk programma zijn doelstellingen en maatregelen gekoppeld. De doelstellingen en hun indicatoren sluiten aan bij de systematiek van beleidsevaluatie en bestuursrapportage waar we de komende jaren mee werken.

Rechtmatigheid

De ambitie en de doelstellingen strekken zich uit over meerdere jaren. Bij begrotingswijzigingen tussen thema's en programma's beslist het algemeen bestuur. Bij begrotingswijzigingen binnen programma's heeft het algemeen bestuur het college gemandateerd. Het college heeft daarin een actieve informatieplicht naar het algemeen bestuur.

2.2 Belangrijkste onderwerpen en speerpunten voor 2010

Thema Veiligheid

Verbetering van de regionale keringen

Het doel van de provincies Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland en de waterschappen is om in 2022 de regionale waterkeringen op orde te hebben. Al vanaf 2000 werken we planmatig aan verbetering van de regionale waterkeringen. In 2008 is getoetst welke keringen 'onvoldoende' waren. In 2009 hebben de provincies Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland met de waterschappen afspraken gemaakt over het verder op orde krijgen van deze waterkeringen. De provincies streven ernaar om de regionale waterkeringen al in 2015 op orde te krijgen, waarbij ze voorrang geven aan de meest risicovolle keringen. Naast verbetering van die keringen, voeren we een gedetailleerdere toetsing uit. Op basis daarvan brengen we in beeld in hoeverre het haalbaar is om aan de wens van de provincies te voldoen.

Bestuurlijke thema's	Kosten 2010	Bestuurlijke programma's	Kosten 2010
Veiligheid	8.184	<ul style="list-style-type: none"> • Primaire en regionale waterkeringen • Calamiteitenzorg	7.904 280
Voldoende water	32.224	<ul style="list-style-type: none"> • Watersysteembeheer • Nationaal Bestuursakkoord Water (stand van zaken en maatregelen)	27.397 4.827
Schoon water	50.762	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteit van het oppervlakte water (implementatie Europese Kaderrichtlijn Water en overige normen) • Zuiveringsbeheer (inclusief optimalisatie samenwerking in de afvalwaterketen)	7.008 43.754
Bestuur, middelen & maatschappij	4.907	<ul style="list-style-type: none"> • Lastendruk • Tevredenheid belanghebbenden • Maatschappelijk verantwoord ondernemen	4.907
Totaal kosten	96.077		96.077

Tabel 2A. Overzicht bestuurlijke thema's en programma's met begrote kosten 2010.

Thema Voldoende water

Watergebiedsplannen realisatie

In 2010 staat voor € 7,1 miljoen aan werk gepland voor de realisatie van zes watergebiedsplannen. Na de aanloopfase van 2005 tot en met 2007, zijn we nu aardig op stoom met de uitvoering van de eerste watergebiedsplannen. In 2010 worden de nieuwe WGP's opgestart. Grondverwerving is een randvoorwaarde om de plannen te kunnen realiseren.

Waterbodembeheer

In 2010 voeren we extra baggerwerkzaamheden uit in het stedelijk water van de stad Utrecht. Dat doen we naast de reguliere baggerplanning. Hiervoor ontvangen we subsidie. We voeren eerst de projecten uit met grote baggerhoeveelheden, zoals de Stadsbuitengracht en Fort Blauwkapel. Daarnaast stellen we een nieuw waterbodembeheerplan op. Op basis van dit waterbodembeheerplan implementeren we het beheer van de waterbodem binnen onze organisatie. Ook realiseren we een vloeiende overgang, na de projectmatige aanpak van de BaggerTaskforce.

Regionale uitvoeringsdiensten

Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) gaan de handhavings- en vergunningverleningstaken van gemeenten en provincies uitvoeren. Zij voeren dan veel taken uit op het gebied van milieuwetgeving. De bevoegdheden blijven bij gemeenten en provincies. De waterschappen zijn vrij om te participeren. Eind 2009 nemen wij hierover een standpunt in. De gemeenschappelijke regeling waarmee een RUD en het inrichtingsplan worden ingesteld, wordt op 1 januari 2011 afgerond. De RUD's zijn uiterlijk 2012 operationeel. Dit is afgesproken tussen het Rijk en lagere overheden.

Voorgestelde Groene Ruggengraat

We zijn nauw betrokken bij de volgende drie icoonprojecten van het Uitvoeringsprogramma Groene Hart:

- de Groene Ruggengraat (Gouwe Wiericke/Bodegraven Noord);
- de Venen;
- het Venster Bodegraven-Woerden.

Onze rol als waterautoriteit is hierbij van groot belang. We zorgen dat er een betaalbaar, duurzaam en klimaatbestendig watersysteem ontstaat. De Stuurgroep Gouwe Wiericke laat eerst een haalbaarheidsstudie doen om de voor- en nadelen van de voorkeursvariant van de provincie in beeld te brengen.

Veenweidegebied

In 2008 stelden de drie provincies in het Groene Hart samen de 'Voorloper Groene Hart' vast.

Dit is een belangrijke bouwsteen voor de provinciale structuurvisies. Veel onderwerpen staan al in de provinciale waterplannen. Wij waren actief betrokken bij het opstellen van de Voorloper. Veel van onze inbreng is op een goede manier verwerkt. Belangrijke aandachtspunten op het gebied van water zijn:

- vertragen van de bodemdaling en zoveel mogelijk voorkomen van ongelijkmatige bodemdaling;
- prioritering en middelen zijn nodig;
- provinciale regie en een langetermijnontwikkelingsperspectief voor de kwetsbare gebieden Zegveld Noord en Achttienhoven;
- gezamenlijke ontwikkeling en inzet van beleidsinstrumenten en middelen voor de uitvoering;
- gezamenlijke aanpak van een langetermijnvisie voor de zoetwatervoorziening van het Groene Hart, waarbij we keuzes moeten maken tussen tegenstrijdige belangen;
- tegengaan van bodemdaling en de zoetwatervraag. De zoetwatervraag is een gevolg van de bodemdaling (Rijkvisie op de Zoetwatervoorziening).

Waterketen

In 2010 zal het waterschap de samenwerking in de waterketen verder intensiveren. Aanleiding daarvoor is tweeledig:

- het Nationaal Bestuursakkoord Waterketen waarin de partijen in de waterketen hebben toegezegd om door intensievere samenwerking de waterketen doelmatiger te maken en de kwaliteit verder te verhogen
- de nieuwe wetgeving waardoor het waterschap voor het bereiken van haar doelen in de waterketen nog meer is aangewezen op samenwerking met de gemeenten door het wegvallen van de lozingsvergunningen voor riolering.

Concreet zullen er met gemeenten afvalwaterakkoorden worden gesloten, optimalisatiestudies en studies rioolvreemd water worden uitgevoerd en komt er een nieuwe bijdrageregeling voor afkoppelen. Nieuw beleid om hiervoor de kaders te bieden is al in ontwikkeling en komt begin 2010 in besluitvorming.

Grondwater

Vanaf 22 december 2010 is het waterschap het bevoegd gezag voor onttrekkingen van grondwater kleiner dan 150.000 m³/jaar die niet zijn bestemd voor drinkwater of koude-warmte opslag. Deze taak komt bij de al bestaande taken van het waterschap voor grondwater en komt over van de provincie. De nieuwe taak leidt tot een beperkte verhoging van de handhavingcapaciteit. Voor de vergunningverlening kan de nieuwe taak formatieneutraal worden ingepast.

Thema Schoon water

Visstandbeheer

Met de invoering van de Kaderrichtlijn Water is goede visstandbeheer voor ons belangrijker geworden. Wij vullen deze verantwoordelijkheid in via een concreet beleid. Dat beleid maken we in nauw overleg met betrokkenen uit de visserijsector. We hebben taken voor het visstandbeheer in relatie tot de uitvoering van het visserijbeheer door de sector. Deze taken beschrijven we in de ontwerp beleidsnota visstandbeheer. De meeste verenigingen en organisaties maken deel uit van het Visserijplatform Stichtse Rijnlanden. Binnen dit platform maken we afspraken over de uitvoering van ons visstandbeheer en visserijbeheer. We zijn in overleg met de sector om een Visstandbeheercommissie

(VBC) op te richten. Daarin kunnen ook andere visrechthebbers vertegenwoordigd zijn.

Gebiedsstudie geneesmiddelen

Geneesmiddelen worden niet volledig in de rwzi's verwijderd en komen via lozing van het gezuiverde afvalwater in het oppervlaktewater terecht. Daar worden deze stoffen voor een deel afgebroken of geabsorbeerd, of hopen op in het water ecosysteem. De aanwezigheid van deze stoffen is onwenselijk en zou voorkomen moeten worden. In deze, volledig door de Provincie Utrecht gesubsidieerde, studie wordt onderzocht waar in ons voorzieningsgebied deze stoffen een bedreiging kunnen vormen en welke maatregelen getroffen kunnen worden. Aan dit onderzoek nemen deel Provincie Utrecht, Vitens, Waternet, waterschap Vallei & Eem en waterschap De Stichtse Rijnlanden. Het onderzoek wordt begin 2010 afgerond.

Besluitvorming RWZI Utrecht

De gemeente Utrecht en de provincie Utrecht zoeken geschikte locaties voor binnenstedelijke woningbouw. Het terrein van de RWZI Utrecht komt hiervoor in aanmerking. Een variantenstudie moet uitwijzen of het verplaatsen van de RWZI Utrecht naar een nieuwe locatie een reële optie is. Het streven is om in 2010 hierover te besluiten.

Nieuwe slibstrategie 2020

Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) verwerkt het ontwaterde zuiveringsslib. Wij hebben een contract met SNB tot 2012. Er zal onderzocht gaan worden hoe vanaf 2012 doelmatig en efficiënt met slib omgegaan kan gaan worden. Het bepalen van de slibstrategie is nauw verbonden met de plannen van RWZI Utrecht.

Thema Bestuur, middelen & maatschappij

Vaarwegbeheer

Wij worden vaarwegbeheerder voor de vaarwegen uit het WBP. Dit doen we op basis van de Waterwet. Dit houdt in dat we vaartechnische infrastructuur op orde brengen en houden. Daarnaast voeren we vanaf 2010 actief de nautische beheertaak op deze vaarwegen uit. Dat doen we door toezicht en handhaving op de nautische veiligheid in het veld

en door nautisch toegespitste vergunningverlening. Om deze taken inhoudelijk en financieel te managen, passen we onze interne financiële huishouding aan. We verwachten dat in 2010 de nadere (financiële) afspraken met de provincies rond zijn.

2.3 Financieel middelenkader

De Voorjaarsnota 2009 hebben we als basis genomen voor ons financieel middelenkader.

Startpunt voorjaarsnota

Zie tabel 2B voor de meerjarenbegroting 2010-2013 in de Voorjaarsnota 2009.

Het startpunt voor deze begroting is het budgettaire kader dat in de Voorjaarsnota 2009 is vastgesteld. Alleen onontkoombare en onuitstelbare wijzigingen mochten op het kader van de Voorjaarsnota plaatsvinden. Onze begroting voor 2010 blijft binnen het kader van de Voorjaarsnota 2009. Daarmee valt de begroting van 2010 binnen de norm van 3,3% kostenstijging ten opzichte van de begroting van 2009.

Ten opzichte van de Voorjaarsnota 2009 zijn er verschuivingen in de begroting per kostencategorie. Hieronder verklaren we deze verschuivingen.

Overige uitgangspunten

De overige financiële uitgangspunten zijn:

- Gematigde tariefsstijging en een zo gelijkmatig mogelijke meerjarige tariefsontwikkeling.
- De rekenrente voor langlopende leningen is bepaald op 5,8%.
- In de begroting is een bedrag opgenomen voor ontwikkelingen CAO, pensioenlasten, personele knelpunten, prijsinflatie en materiele kosten. In totaal betreft dit 2% van het begrotingstotaal.

- In overeenstemming met de comptabiliteitsvoorschriften hebben we de beleidsmatige onderzoeken bij de variabele lasten opgenomen.
- De kapitaallasten zijn op basis van ervaringscijfers en gedegen financieel beleid in de achtereenvolgende jaren 30%, 50%, 70%, 90% en 100% in de meerjarenraming opgenomen. Hiermee realiseren we een beperking van de stijging van de tarieven.
- Er is rekening gehouden met een buffer in de algemene reserve om risico's af te dekken van vroegtijdige realisatie van projecten.
- De indexering van langlopende projecten (watergebiedsplannen, KRW) hebben we opgenomen.
- Toegekende subsidies hebben we verrekend in de investeringsramingen. Subsidies waarvan de toekenning nog onzeker is, hebben we niet in deze begroting verwerkt.
- Als onze ambities leiden tot sterke fluctuaties in het kostenniveau, dan vangen we dit op door reserves in te zetten per belastingcategorie. Zo vullen we de doelstelling in om gelijkmatige tariefsontwikkeling mogelijk te maken.
- De reserves per belastingcategorie zijn ook bedoeld voor de opvang van calamiteiten in de exploitatiesfeer. De bandbreedte van de reserves is bepaald op 15% tot 25% van de toe te rekenen kosten per belastingcategorie. Het huidige beleid is dat we incidenteel onder deze bandbreedte mogen uitkomen, zodat we kunnen zorgen voor een gelijkmatige tariefontwikkeling.
- De reserves die we hebben opgebouwd per omslagcategorie, blijven beschikbaar voor die omslagcategorie. Zo kunnen we eventuele toekomstige tariefsontwikkelingen egaliseren.

(€ 1.000)	2009	2010	2011	2012	2013
Kosten meerjarenbegroting 2010-2013	92.980	96.077	98.103	102.389	104.367

Tabel 2B. Kader huidige meerjarenbegroting conform Voorjaarsnota 2009 (in € 1.000) Inclusief indexering.

	Begroting 2009 *	Voorjaarsnota 2009	Begroting 2010	Begroting 2010 *
	voorgesteld	kostendekkend	kostendekkend	voorgesteld
Watersysteemheffing ingezetenen	€ 62,25	€ 63,97	€ 65,76	€ 65,76
Watersysteemheffing overig ongebouwd	€ 60,68	€ 69,89	€ 71,85	€ 60,68
Watersysteemheffing natuur	€ 4,60	€ 4,99	€ 5,13	€ 4,60
Watersysteemheffing gebouwd	€ 0,56	€ 0,59	€ 0,61	€ 0,59
Zuiveringsheffing/ Verontreinigingsheffing	€ 54,72	€ 53,51	€ 52,08	€ 53,94

Tabel 2C. Tarieven 2010

*Voorgestelde tarieven na toevoeging / onttrekking aan reserves.

	Ultimo 2008 (jaar- rekening)	Prognose Mutatie 2009	Begrote Mutatie 2010	Ultimo 2010	Dekkings- percen- tage*
Watersysteemheffing ingezetenen	2.002	760	0	2.762	15%
Watersysteemheffing overig ongebouwd	3.412	176	-660	2.928	69%
Watersysteemheffing natuur	32	2	-5	29	60%
Watersysteemheffing gebouwd	8.320	1.062	-1.047	8.335	33%
Zuiveringsheffing/ Verontreinigingsheffing	5.425	350	1.712	7.487	16%
Totaal	19.191	2.350	0	21.541	22%

Tabel 2D. Reservepositie ultimo 2010 (bedragen in € 1.000)

*Het percentage van de kosten per belastingcategorie dat door de reserve is afgedekt.

Veiligheid

3. Bestuurlijke thema's en programma's

De begroting hebben we opgesteld volgens een aantal thema's. Deze thema's baseren we op onze missie. De thema's zijn:

- veiligheid
- voldoende water
- schoon water
- bestuur, middelen en maatschappij

In dit hoofdstuk leest u de ambities van elk thema en de programma's die bij de thema's horen. Ook beschrijven we de doelstellingen, uitgangspunten en budgetten van die programma's.

De programma's 'lastendruk', 'tevredenheid belanghebbenden' en 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' hebben we samengebracht onder het thema 'bestuur, middelen en maatschappij'.

3.1 Thema Veiligheid

Op landelijk niveau zijn de hoofdlijnen van het waterkeringenbeheer ná 2015 uitgezet door de Deltacommissie en de nota 'Waterveiligheid 21e eeuw'. Ook gedurende de planperiode van dit waterbeheerplan hebben waterschap-overstijgende studies naar o.a. gewenste veiligheidsnormen en compartimentering een belangrijke invloed op het beleid. Het waterschap wil hier nadrukkelijk een rol in spelen en een bijdrage leveren aan discussie en onderzoek.

Tot en met 2015 ligt de nadruk op het op orde krijgen van het bestaande waterkeringsysteem. Daarnaast wil het waterschap het beheer en het instrumentarium actualiseren.

Wat is onze ambitie?

De ambitie voor het thema 'veiligheid' hebben we vastgelegd in het ontwerp waterbeheerplan 2010-2015:

In 2015 voldoen de Nederrijn- en Lekdijk en de meest risicovolle regionale keringen aan de landelijke en provinciale normen. Van de overige primaire en regionale keringen is de omvang van de maatregelen duidelijk, die nodig zijn om aan de norm te gaan voldoen.

Ten slotte is een landelijke beleidslijn uitgezet om de veiligheid voor de lange termijn te kunnen garanderen.

Wat zijn onze doelstellingen?

Wij zorgen voor veilige dijken:

- 1 De waterkeringen voldoen aan de norm.
- 2 Waterkeringen worden niet door derden verzwakt.
- 3 Er is een doelmatig functionerende calamiteitenorganisatie.

Wat zijn de bestuurlijke kaders?

De bestuurlijke kaders voor dit thema ontleen we aan het advies van de Deltacommissie en het Europese, nationale en provinciale beleid.

Deltacommissie

De Deltacommissie geeft in het rapport 'Samen werken met water' advies aan de regering over een goede bescherming van Nederland tegen de gevolgen van klimaatverandering. Volgens de Deltacommissie moet het veiligheidsniveau van de dijkringen in Nederland worden herzien. Vanwege de toegenomen bevolkingsaantallen en economische waarde zijn hogere veiligheidsnormen nodig (de commissie noemt als voorbeeld een 10 keer zo hoge norm). Deze normen worden gebaseerd op de volgende drie elementen:

- de kans voor ieder individu om te overlijden door een overstroming;
- de kans op een groot aantal slachtoffers in één keer;
- de potentiële schade, waarbij het gaat om meer dan alleen de economische schade.

De commissie doet verder voorstellen voor de bescherming van het Rijnmondgebied, die invloed kunnen hebben op ons beheergebied.

Europees beleid

Door de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's moeten de lidstaten van de Europese Unie overstromingsrisicokaarten en overstromingsrisico-beheerplannen opstellen. Deze richtlijn gaat uit van een aanpak op het niveau van stroomgebieden

en van solidariteit tussen de Europese landen ('niet afwentelen').

Nationaal beleid

De veiligheidseisen aan primaire waterkeringen zijn vastgelegd in de Waterwet, het Randvoorwaardenboek en verschillende leidraden. De wet verplicht waterschappen elke 6 jaar te toetsen of de waterkeringen nog voldoen. Sinds 2008 worden ook de indirecte primaire waterkeringen op dezelfde wijze getoetst.

De indirecte primaire waterkering langs de Hollandse IJssel beschermt de Randstad tegen overstromingen vanuit het rivierengebied. Deze waterkering voldoet op dit moment niet. In het Randstad Urgent Project 'Waterveiligheid Centraal Holland' wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om de Randstad voldoende te beschermen.

De nota 'Waterveiligheid 21e eeuw' geeft een visie op de waterveiligheid voor de lange termijn. Deze visie is samen met het advies van de Delta-commissie uitgewerkt in het Nationaal Waterplan. In het veiligheidsbeleid staat de drielagenbenadering centraal:

- 1 voorkomen van overstroming;
- 2 gevolgenbeperking;
- 3 rampenbestrijding.

'Voorkomen' blijft voorop staan en vraagt inspanningen voor het op orde brengen en houden van de waterkeringen en het realiseren van rivierverruiming. Omdat een overstroming nooit helemaal kan worden uitgesloten, wordt ook bekeken hoe het achterliggende land zo kan worden ingericht dat de gevolgen van een overstroming zo klein mogelijk zijn. Tenslotte moeten we zorgen dat we adequaat kunnen optreden wanneer een overstroming zich toch voordoet.

Provinciaal beleid

Het provinciale waterplan Utrecht geeft invulling aan de drielagenbenadering voor de regio.

Overstroming voorkomen

De provincie reserveert in de structuurvisie een strook van 100 meter binnendijks langs de primaire waterkering van de Nederrijn en Lek voor het uitvoeren van dijkverbeteringen. Zij vraagt de gemeenten om bij ruimtelijke ontwikkelingen hiermee rekening te houden. De veiligheidsnormen voor de regionale keringen zijn vastgelegd in de Verordening waterkeringen West-Nederland.

In 2008 is de muskusrattenbestrijding van de provincie Utrecht overgegaan naar de inliggende waterschappen. De Stichtse Rijnlanden is hiervoor de uitvoerende dienst, ook in het gebied van Amstel, Gooi en Vecht en Vallei & Eem.

Gevolgen beperken

De provincie heeft een 'risicokaart' gemaakt, inclusief een 'adviestabel veiligheid en ruimtelijke ontwikkelingen'. Met deze kaart kan de provincie nagaan of ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk tot overstromingsgevaar leiden. De provincie vraagt de gemeenten om bij een locatiekeuze rekening te houden met deze kaart en adviestabel.

Calamiteitenbestrijding

Wanneer er calamiteiten zijn werken de volgende partijen samen in de veiligheidsregio: gemeenten, waterschappen, nutsbedrijven, provincie, Rijk en hulpdiensten. De veiligheidsregio's Utrecht en Midden-Holland hebben een belangrijke coördinerende taak bij rampen en calamiteiten in ons beheergebied.

Wat zijn de kosten?

Zie tabel 3A voor de begroting 2010 en het meerjarenperspectief. Een verklaring van de begrotingsverschillen tussen het jaar 2009 en 2010 vindt u op pagina 7.

	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	9.076	8.184	8.736	9.038	9.207

Tabel 3A. Begroting 2010 en meerjarenperspectief thema Veiligheid.

Welke programma's horen bij dit thema?

De volgende programma's vallen onder dit thema:

- Programma primaire en regionale waterkeringen
- Programma calamiteitenzorg

In de volgende paragrafen leest u wat we met deze programma's willen bereiken, wat we er voor doen en wat de kosten zijn.

3.1.1 Programma primaire en regionale waterkeringen

Wat willen we bereiken?

De doelstelling van dit programma is dat de waterkeringen voldoen aan de norm en niet door derden worden verzwakt. Dat bereiken we door de volgende punten:

- Alle primaire waterkeringen van categorie A voldoen in 2015 bij vigerend beleid aan de norm.
- Alle primaire waterkeringen van categorie C voldoen in 2020 bij vigerend beleid aan de norm.
- Alle regionale waterkeringen voldoen uiterlijk in 2020 aan de norm.
- Alle overige waterkeringen voldoen uiterlijk in 2025 aan de veiligheidseisen.
- We optimaliseren het beheer van de waterkeringen in de planperiode.
- We voldoen aan de regelgeving uit de Richtlijn Overstromings Risico's.
- We beschikken uiterlijk in 2010 over een actuele overzichtskaart, over actuele leggers en over beheersregisters voor alle waterkeringen in ons beheer.
- We beschikken uiterlijk in 2011 over actuele plannen, waarin we beleid, beheer en onderhoud voor alle waterkeringen hebben uitgewerkt.
- De bestrijding van muskusratten is noodzakelijk voor de veiligheid van onze keringen en ter voorkoming van economisch schade. We bereiken dat door de populatie op een acceptabel niveau te houden.

Wat doen we ervoor?

Dit doen we om overstromingen te voorkomen:

- De directe primaire waterkeringen (categorie A-keringen) langs de Nederrijn en Lek voldoen aan de huidige veiligheidsnormen. In de PKB Ruimte voor de Rivier is wel een lokale verbetering opgenomen. Hierdoor is het mogelijk om plaatselijk hogere waterstanden te keren. Hogere waterstanden kunnen optreden door de maatregelen in het rivierbed. Uit ons onderzoek in 2010 moet blijken of deze verbetering nu al nodig is of pas op termijn.
- In 2010 ronden we de toetsing van de primaire waterkeringen (categorie A- en C-keringen) af.
- De provincie heeft voor de regionale waterkeringen in 2008 voor het eerst maatgevende waterstanden vastgesteld. In 2008 voerden wij een eerste globale toetsing uit. In 2010 voeren we een gedetailleerde toetsing uit.
- We actualiseren GOP regionale waterkeringen.
- We verbeteren 9 kilometer regionale waterkeringen op basis van het GOP.
- We stellen de legger van de regionale waterkeringen vast.
- We beheren veel waterkeringen die niet primair of regionaal zijn. Voor deze keringen stellen we in 2010 de veiligheidseisen vast.
- We verlagen het aantal muskusratten via gebiedsdekkende bestrijding.
- Uitvoeren van studies naar compartimentering van dijkring en boezem in samenwerking met provincie.

Maatregelen

In tabel 3B leest u de maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen horen.

Doelstelling	Maatregel	Prestatie-indicator	Realisatie 2008	Prognose 2009	Norm 2010	Norm einddoelstelling cumulatief
Waterkeringen voldoen aan de norm	Uitvoeren onderzoek naar verbetering primaire waterkering kader van 'Ruimte voor de Rivier'	Bestuurlijke besluitvorming op basis van het onderzoeksrapport	-	-	Besluit	Veilige A-waterkering in 2015
	Toetsen primaire A- waterkeringen	Toetsverslag aantal km waterkeringen	-	-	56 km	
	Toetsen primaire C- waterkeringen		-	-	25 km	Veilige C-waterkering in 2020
	Vaststellen op welke wijze te voldoen is aan de veiligheidsnormen van de categorie C-keringen.	Bestuurlijke besluitvorming	-	-	Besluit	
	Uitvoeren van gedetailleerde toetsing van de regionale waterkeringen	Toetsverslag in september 2011 verzonden aan de provincies	-	-	50% van de gedetailleerde toetsing	Veilige regionale kering in 2020
	Actualiseren van het GOP regionale waterkeringen op basis van de toetsing 2008	Bestuurlijk besluitvormings-traject GOP	-	-	Vastgestelde GOP	
	Verbeteren van regionale kering met score 'onvoldoende'	Verbeterde regionale kering	4,9	5,9	9 km	
	Opstellen legger regionale waterkering	Vastgestelde legger	-	-	Besluit	
	Opstellen van criteria voor aanwijzing, uitwerken van veiligheidseisen en maken van een overzichtskaart	Vastgestelde nota 'Niet-regionale' waterkering	-	-	Besluit	Veilige overige waterkering in 2025
Waterkeringen worden niet door derden verzwakt	Bestrijden van muskusratten	Aantal muskusratten vangsten per uur	0,85	0,49	0,38	0,15 v/u in 2013
	Uitvoeren van strategisch grondbeheer	Ha aangekocht ten behoeve van waterkeringen	-	124	Aanbodafhankelijk	620 hectare

Tabel 3B. Maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen van het programma primaire en regionale waterkeringen horen.

Wat zijn de kosten?

Zie tabel 3C voor de begroting 2010 en het meerjarenperspectief. Een verklaring van de begrotingsverschillen tussen het jaar 2009 en 2010 vindt u op pagina 7.

Begroting	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	8.893	7.904	8.450	8.740	8.906

Tabel 3C. Begroting 2010 en meerjarenperspectief programma primaire en secundaire waterkeringen.

3.1.2 Programma calamiteitenzorg

Wat willen we bereiken?

De doelstelling van dit programma is dat de calamiteitenorganisatie zowel intern als extern doelmatig functioneert. In 2009 lag het accent op verbetering van de planvorming. In 2010 staat opleiden en oefenen op alle niveaus centraal. Daarvoor maken we gebruik van computersimulaties. Ook verbeteren we de samenwerking met onze netwerkpartners. Verder zorgen we ervoor dat de gevolgen bij een calamiteit zo gering mogelijk zijn, door de inrichting van ons gebied (onder andere door compartimentering).

Wat doen we ervoor?

We beschikken over een calamiteitszorgsysteem dat opgebouwd is rondom de pijlers:

- planvorming
- risicocommunicatie
- opleiden en oefenen

Plannen

De organisatie en de maatregelen bij calamiteitenbestrijding zijn vastgelegd in:

- het calamiteitenplan;
- de calamiteitenbestrijdingsplannen voor droogte, hoogwater, regionale waterkeringen, wateroverlast, waterkwaliteit en zuiveringstechnische werken.

Risico-inventarisaties liggen ten grondslag aan deze plannen.

In samenwerking met de provincies onderzoeken we of compartimentering van dijkringen en/of compartimentering van de boezem kan bijdragen aan het verkleinen van de gevolgen van een (wateroverlast)calamiteit.

Netwerkpartners

Voor 'opleiden en oefenen' werken we met vijf waterschappen samen in de Taskforce Crisisbeheersing Midden Nederland. Daarnaast zijn we vertegenwoordigd in de Veiligheidsregio's Utrecht en Midden-Holland. Dit biedt ons de mogelijkheid te oefenen met onze netwerkpartners.

Toetsen, evalueren en oefenen

Elk jaar toetsen en evalueren we het calamiteitenplan. De jaarlijkse interne en externe oefeningen leveren hiervoor nuttige informatie op. Daarnaast oefenen we elk jaar minstens tweemaal met het dijkleger.

Maatregelen

In tabel 3D leest u de maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen horen.

Doelstelling	Maatregel	Prestatie-indicator	Realisatie 2008	Prognose 2009	Norm 2010	Norm einddoelstelling cumulatief
Wij zorgen voor een doelmatig functionerende calamiteitenorganisatie	Trainen van de calamiteitenorganisatie in samenwerking met de Veiligheidsregio's	Oefeningen voor Beleids-, Operationeel- en Actieteam	4	5	5	Doelmatig functionerende calamiteitenorganisatie
		Oefeningen voor dijkleger	1	1	2	
	Actualiseren van calamiteitenplan en bestrijdingsplannen	Bestuurlijke besluitvorming	-	7 plannen	7 plannen	
	Studie uitvoeren naar compartimentering van dijkkring en boezem (in samenwerking met de provincie)	Afgeronde compartimenteringstudies	-	een verkennende studie naar compartimentering van de boezem	2 studies	Minimaliseren van de gevolgen van calamiteiten

Tabel 3D. Maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen van het programma calamiteitszorg horen.

Wat zijn de kosten?

Zie tabel 3E voor de begroting 2010 en het meerjarenperspectief. Een verklaring van de begrotingsverschillen tussen het jaar 2009 en 2010 vindt u op pagina 7.

Begroting	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	183	280	286	298	301

Tabel 3E. Begroting 2010 en meerjarenperspectief programma calamiteitszorg.

Voldoende water

3.2 Thema Voldoende water

Wij richten ons op de uitwerking en uitvoering van de opgaven die samenhangen met voldoende water. Hiervoor maken we integrale, gebiedsgerichte plannen.

Wat is onze ambitie?

De ambitie voor het thema voldoende water hebben we vastgelegd in het waterbeheerplan 2010-2015:

In 2015 voldoet het regionale watersysteem aan de landelijke normen van wateroverlast. De wateropgave voor watertekortsituaties is in beeld gebracht en het waterschap heeft de gebruikers in het gebied ingelicht hoe de verdeling van water in droge periodes plaatsvindt. De conflicterende ruimtelijke functies zijn in beeld gebracht (via toepassing van de GGOR-methodiek).

Wat is onze doelstelling?

Wij zorgen voor droge voeten en voldoende water:

- 1 Een optimaal waterregime dat aansluit op de functies van het gebied.

Wat zijn de bestuurlijke kaders?

De bestuurlijke kaders ontleen we aan de volgende nationale en provinciale kaders:

- NBW-actueel (Nationaal Bestuursakkoord Water);
- de provinciale ontwerpwaterplannen;
- de recente landelijke wetgeving.

Hieronder leest u wat de kaders zijn voor:

- wateroverlast;
- watertekort;
- stedelijke wateropgave;
- grondwaterbeheer GGOR, peilbesluiten en bodemdaling;
- verdroging;
- WABO en waterwet;
- regionale uitvoeringsdiensten;
- watertoets.

Wateroverlast

Het regionale watersysteem moet in 2015 voldoen aan de NBW-normen voor wateroverlast. In 2012 moeten wij de tweede toetsing Wateropgave volgens de nieuwe klimaatscenario's van het KNMI hebben uitgevoerd. De oplossingsstrategie van 'vasthouden, bergen en afvoeren' verandert niet. De provincie Utrecht heeft de normen en kaders vastgelegd in de Waterverordening en de Leidraad toetsing regionale wateroverlast. De provincie herzielt de leidraad tussen 2010 en 2015.

De Waterplannen van de provincies Utrecht en Zuid-Holland volgen het NBW-actueel. De provincie Zuid-Holland maakt een uitzondering op de planning van 2015 voor situaties in bestaand stedelijk gebied die niet urgent zijn. Wel moet aantoonbaar zijn dat het project efficiënter en meer integraal kan worden uitgevoerd door een planning na 2015. De provincie maakt een leidraad Normering Wateroverlast voor de toetsronde in 2012.

Watertekort

Het NBW-actueel zegt dat de bestaande situatie niet mag verergeren. Watersystemen moeten minder kwetsbaar zijn. De provincies volgen dit beleid. Bij een langdurige droogte bestaat het risico dat we onvoldoende water kunnen leveren om in alle behoeften te voorzien. De provincie Utrecht heeft in 2007 de regionale verdringingsreeks voor Amsteland opgesteld. Hierbij werkte de provincie samen met andere waterschappen en rijkswaterstaat. De verdringingsreeks gaat over prioriteiten voor de watervoorziening van verschillende functies. De verdringingsreeks is in 2008 in een provinciale verordening opgenomen.

Stedelijke wateropgave

Samen met gemeenten hebben we een stedelijke wateropgave gemaakt op basis van wettelijke taken. Wij pakken samen de overlast aan:

- die ontstaat door overstromend oppervlaktewater;
- die ontstaat door een ontoereikende rioolcapaciteit;
- die ontstaat door een gebrek aan doorstroming;
- die te maken heeft met grondwater.

Het doel is dat wij en de gemeenten urgente problemen van wateroverlast in 2015 verholpen hebben.

Grondwaterbeheer

Als de nieuwe Waterwet wordt ingevoerd, krijgen wij een deel van de operationele taken voor grondwater van de provincie Utrecht. Wij stellen zelf in de Keur regels op voor meldingen en het verlenen van vergunningen. Het provinciaal grondwaterplan is hiervoor het kader.

De provincie Zuid-Holland onderzoekt of zij deze bevoegdheid aan ons kan overdragen. Als dat wettelijk mogelijk is, kunnen wij een beroep doen op de inkomsten van de grondwaterheffing.

GGOR, peilbesluiten en bodemdaling

Wij passen het instrument GGOR als afwegingskader toe. Dat doen we in nauwe samenwerking met gemeenten en belanghebbenden. De provincies hebben in 2006 de kaders voor het Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime vastgesteld. De provincies dringen er in de provinciale waterplannen op aan GGOR in te zetten voor toekomstverkenningen, die gericht zijn op het ontwikkelen van robuuste, duurzame watersystemen. Hierdoor kan de provincie in gebiedsprocessen, het grondgebruik beter afstemmen op het grond- en oppervlaktewaterregime.

De provincie Zuid-Holland toetst vanaf 2010 alleen nog peilbesluiten in kwetsbare gebieden. In veengebieden verlagen we peilen alleen door de daling van het maaiveld uit het verleden te compenseren, zodat we de bodemdaling afremmen. De gemiddelde drooglegging per peilvak is maximaal 60 centimeter. Provincie Zuid-Holland verwacht dat wij de waterkansenkaarten voor ruimtelijke ordeningstrajecten opstellen. Dat doen wij in 2012.

Verdroging

Uiterlijk in 2015 realiseren wij de maatregelen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de nota Waterbeheer 21e eeuw (WB21). We houden rekening met de eisen van Natura-2000 en de eisen voor TOP-gebieden. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is maatgevend voor de ontwikkeling van natuur en het behoud van bestaande natuur. De EHS bestaat uit:

- natuurgebieden: Natura 2000-gebieden, TOP-gebieden en overige natuurgebieden;
- ecologische verbindingzones: EVZ's.

De provincie Utrecht bestrijdt verdroging via het programma Agenda Vitaal Platteland (AVP).

Dit sluit aan om het landelijke beleid. Het gaat vooral om Natura 2000-gebieden, TOP-gebieden en waterparels. De provincie legt een koppeling met de EHS. Uitvoering vindt plaats via ILG-platforms. Bij de provincie Zuid-Holland is het beleid nog in ontwikkeling.

WABO en waterwet

De datum van inwerkingtreding van de Waterwet is 22 december 2009 en van de WABO 1 januari 2010. Wij zijn volop bezig ons hierop voor te bereiden. De nieuwe wetten hebben invloed op de vergunningverlening en handhaving zoals we die nu kennen. Het bevoegd gezag over de indirect afvalwaterlozende bedrijven gaat van ons over naar gemeenten en provincie. Wij krijgen adviesrecht voor de vergunningen en een toezichthoudende rol. Dit is van belang voor de bescherming van de kwaliteit van het afvalwater en het ontvangende oppervlaktewater.

Regionale uitvoeringsdiensten

Per 1 januari 2012 worden regionale uitvoeringsdiensten ingesteld. De politieregio's zijn hiervoor de grenzen. Gemeenten en provincies zijn verplicht minimaal complexe milieuzaken en handhaving bij de uitvoeringsdiensten neer te leggen. Provincies worden de regisseur om tot de diensten te komen. Wij hoeven ons niet bij de uitvoeringsdiensten aan te sluiten. Wij zijn wel nauw betrokken bij de discussie in de provincie Utrecht op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Dat zijn we al vanaf 2008. Op basis van de ontwikkelingen formuleren wij in 2010 een standpunt over onze samenwerking met de regionale uitvoeringsdiensten.

Watertoets

Via onze watertoets adviseren we over ruimtelijke plannen. Daarnaast willen we in een vroeg stadium invloed uitoefenen op nieuwe ontwikkelingen. Dat doen we via contacten met gemeenten, provincies en andere instanties. We kunnen voorwaarden aan een plan stellen via de keurvergunning. Het moet dan wel om het belang van de waterkering of het watersysteem gaan. Dit is geen geschikt instrument voor het afdwingen van maatregelen, die de gevolgen van een overstroming beperken.

Wat zijn de kosten?

Zie tabel 3F voor de begroting 2010 en het meerjarenperspectief. Een verklaring van de begrotingsverschillen tussen het jaar 2009 en 2010 vindt u op pagina 7.

Begroting	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	28.947	32.224	31.819	33.034	32.861

Tabel 3F. Begroting 2010 en meerjarenperspectief thema Voldoende water.

Welke programma's horen bij dit thema?

De volgende programma's vallen onder dit thema:

- Programma Watersysteembeheer
- Programma Nationaal Bestuursakkoord Water

In de volgende paragrafen leest u wat we met deze programma's willen bereiken, wat we er voor doen en wat de kosten zijn.

3.2.1 Programma Watersysteembeheer

Wat willen we bereiken?

Het watersysteem voldoet aan de normen met behulp van watergebiedsplannen, peilbesluiten en het toetsen van ruimtelijke ontwikkelingen.

We willen:

- watertekort voorkomen;
- de gevolgen van nachtvorst bestrijden;
- verdroging tegengaan;
- grondwaterbeheer beheren;
- afspraken stedelijk water actualiseren;
- oevers onderhouden;
- baggerachterstand wegwerken;
- peilbesluiten actualiseren;
- peilen handhaven.

Watertekort voorkomen

We streven ernaar om in de behoefte aan water te kunnen voorzien. Bij lange perioden van droogte is dat niet altijd mogelijk. In dat geval moeten we prioriteiten stellen in de waterlevering, zodat we kunnen zorgen voor een evenwichtige verdeling van het beschikbare water. De zoetwatervoorziening is een strategisch onderwerp op nationaal niveau.

De keuzes hiervoor staan in het tweede Nationaal Waterplan, dat vóór 2015 verschijnt. Waterschappen maken met elkaar afspraken over de aan- en afvoer van water. Wij leggen deze afspraken vast in waterakkoorden, die we elke vijf jaar evalueren.

Nachtvorst bestrijden

De fruitsector gebruikt water bij de bestrijding van schade door nachtvorst. Bij nachtvorst zorgen we ervoor dat fruitpercelen voldoende water krijgen. Het gaat dan om de fruitpercelen in de nulsituatie uit 2007 in het Kromme Rijngebied. Fruitpercelen die na de nulsituatie zijn ontstaan, moeten hun eigen watervoorziening realiseren.

Verdroging tegengaan

De provincie Utrecht heeft het initiatief genomen voor een herziening van het beleid voor het bestrijden van verdroging. Dit doen zij op basis van de aanbevelingen van de landelijke Taskforce verdroging. Wij werken actief mee aan dit beleid en treffen maatregelen:

- om de doelen voor de TOP-gebieden in 2013 te halen;
- voor de uitwerking van acties voor de overige verdroogde gebieden via de KRW of de watergebiedsplannen.

Grondwater beheren

Vanaf eind 2009 zijn wij verantwoordelijk voor een deel van het grondwaterbeheer in het landelijk of stedelijk gebied. Wij toetsen de vergunningaanvragen op grond van de Waterwet als het gaat om het onttrekken van minder dan 150.000 m³ grondwater per jaar. Hiermee reguleren wij de grondwateronttrekkingen en lozingen met het oog op

de waterkwantiteit. Om te voldoen aan het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime is het van belang om de grondwateronttrekkingen aan het GGOR te toetsen. Deze toetsing is nieuw en geven we vorm in 2010.

Gemeenten hebben de grondwaterzorgplicht in stedelijk gebied. Hierin hebben wij een adviesrol.

Afspraken stedelijk water actualiseren

Wij willen de afspraken met de gemeenten over de taken en verantwoordelijkheden in het stedelijk waterbeheer actualiseren. Recente wetswijzigingen nemen we hierin mee.

Oevers onderhouden

Het groot onderhoud aan de oevers voeren we planmatig uit op basis van het 'Groot onderhoudsplan oevers' (GOP). Bij het groot onderhoud benutten we zoveel mogelijk kansen voor natuurontwikkeling, versterking van watergebonden flora en fauna, recreatie et cetera. Op een aantal van de oevertrajecten vervangen of verwijderen we de oevervoorzieningen vanuit de KRW-projecten. Het gaat dan om de oevertrajecten die zijn opgenomen in de GOP-oevers, vooral langs de Kromme Rijn.

Baggerachterstand wegwerken

Het baggerplan uit 2001 is de basis voor ons huidige waterbodembeheer. In dit baggerplan staat hoe we de baggerachterstand in 2015 weggewerkt hebben. Het baggerplan richt zich alleen op het wegwerken van de baggerachterstand en niet op het structureel/regulier baggeren van watergangen. Wij liggen met de baggeropgave op schema. Uiterlijk in 2015 is de baggerachterstand ingehaald. In de komende jaren leggen we het accent van baggeren voornamelijk op het stedelijk gebied Utrecht. Wij proberen zoveel mogelijk subsidie binnen te halen uit de laatst beschikbare landelijke subsidie-regeling (Subbied). Met de intrede van het Besluit bodemkwaliteit in januari 2009 zijn de spelregels voor de verwerking van slib sterk gewijzigd. Een groot deel van de vrijkomende bagger verwerken we volgens de gewijzigde regels ter plekke. We hoeven het daarom niet meer af te voeren naar een depot.

Peilbesluiten actualiseren

Wij willen zoveel mogelijk gebiedsgericht en integraal werken. De watergebiedsplannen bieden hiervoor een goed handvat. We gebruiken de GGOR-methodiek bij het afstemmen van waterpeilen en de gebruiksfuncties van grond. Deze functies zijn vastgelegd in provinciale beleidsplannen. In gebieden waar peilbesluiten verplicht zijn, hebben we nieuwe peilbesluiten vastgesteld of voorbereid op basis van de GGOR-methodiek.

We passen de GGOR-methodiek sinds kort op een andere manier toe. De gebruiksfuncties van grond waren voorheen randvoorwaarden. Tegenwoordig geven we aan wanneer een dergelijke functie de ontwikkeling van een duurzaam watersysteem frustreert. De provincie kan dan overwegen de functie te wijzigen. En dat leidt tot duurzamer waterbeheer. Dit nieuwe beleid voeren we uit via de watergebiedsplannen.

Peilen handhaven

We zijn in staat om op een doelmatige, effectieve en bedrijfszekere manier peilen te handhaven.

Dat doen we door:

- vernieuwing van het CAW-systeem;
- planmatige renovatie van kunstwerken;
- uitvoering van het nieuwe meetplan 'monitoring oppervlaktewater' uit 2009.

Wat doen we ervoor?

Watertekort voorkomen

- communicatieplan opstellen om burgers in te lichten over waterverdeling tijdens droogte;
- onderzoeken welke maatregelen geschikt zijn om de negatieve effecten van droogte te beperken;
- bijdragen aan de landelijke discussie en onderzoek over het zoetwatervraagstuk van West- en Noord-Nederland;
- rekening houden met aspecten van waterkwaliteit in het kader van KRW, als we waterakkoorden actualiseren;
- bezien of het nodig is om waterakkoord Bodegraven aan te passen;
- bijdragen aan het herzien van waterakkoord Neder-Rijn op initiatief van Rijkswaterstaat.

Nachtvorst bestrijden

- voorwaarden bepalen waaraan de fruitteler moet voldoen om de vergunning te krijgen.

Verdroging tegengaan

- zorgen dat de TOP-gebieden en overige verdroogde gebieden voldoende herstellen.

Grondwater beheren

- uitwerken en uitvoeren van het beleid voor grondwaterbeheer;
- uitwerken van het beleid voor het verlenen en handhaven van vergunningen. Dit beleid leggen we vast in de Keur;
- effectueren van een monitoringsprogramma.

Afspraken stedelijk water actualiseren

- opstellen van een beleidsnotitie voor stedelijk waterbeheer. Daarin zijn de waterthema's inhoudelijk uitgewerkt;
- maken van afspraken met gemeenten, op basis van deze notitie.

Oevers onderhouden

- wegwerken van achterstalling onderhoud aan cultuurhistorische oeverconstructies in de stad Utrecht samen met de gemeente;
- verbeteren van de ecologische kwaliteit van de oevers;
- uitvoeren van het jaarplan oevers 2010.

Baggerachterstand wegwerken

- opstellen van een waterbodembesluit;
- wegwerken van een baggerachterstand conform baggerjaarplan 2010.

Peilbesluiten actualiseren

- vaststellen van actuele peilbesluiten voor een deel van het beheersgebied. We voeren deze bij voorkeur uit via integrale watergebiedsplannen. Bij nieuwe peilbesluiten werken we uit volgens de GGOR-methode.

Peilen handhaven

- vernieuwen van CAW-systeem;
- uitvoeren van meetplan;
- uitvoeren van jaarplan kunstwerken 2010.

Maatregelen

In tabel 3G leest u de maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen horen.

Doelstelling	Maatregel	Prestatie-indicator	Realisatie 2008	Prognose 2009	Norm 2010	Norm einddoelstelling cumulatief
Wij zorgen voor een optimaal waterregime dat aansluit op de functies van het gebied.	Opstellen communicatieplan	Plan gereed	-	-	Besluit	
	Onderzoeken welke maatregelen geschikt zijn om de negatieve effecten van droogte te beperken	Rapport gereed	-	-	Onderzoek is afgerond	
	Bijdragen aan de landelijke discussie en onderzoek over het zoetwater-vraagstuk van West- en Noord-Nederland	Bijdrage geleverd	-	-		

Tabel 3G. Maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen van het programma Watersysteembeheer horen.

Doelstelling	Maatregel	Prestatie-indicator	Realisatie 2008	Prognose 2009	Norm 2010	Norm einddoelstelling cumulatief
Wij zorgen voor een optimaal waterregime dat aansluit op de functies van het gebied.	Evalueren en actualiseren van waterakkoorden.	Vastgestelde waterakkoorden	-	-	Twee vastgestelde waterakkoorden: - Nederland - Bodegraven	
	Vaststellen van de nulsituatie voor fruitpercelen voor het hele beheergebied	Kaart vastgestelde nulsituatie fruitteelt. Voorwaarden voor vergunningverlening vastgesteld	Nul situatie Kromme Rijn gebied vastgesteld	Plan van aanpak opgesteld nulsituatie van overige gebieden	Door bestuur vastgestelde nulsituatie en voorwaarden	Alle innamepunten van water voor bestrijden nachtvorstschade zijn vergund
	Verlenen van vergunningen aan de fruitteler	Verleende vergunningen	-	-	Vergunningen zijn verleend voor het Kromme Rijn gebied	
	Zorgen dat de TOP-gebieden en overige verdroogde gebieden voldoende herstellen	Waterhuishouding in verdroogde gebieden is op orde	De Meije is op orde	De Haak en Bijleveld zijn op orde	Evaluatie van Kolland en Overlangbroek gereed	Topgebieden zijn hersteld in 2013
	Uitwerken en uitvoeren van het beleid voor grondwaterbeheer	Vastgesteld en geïmplementeerd beleid	-	-	-	In 2011 is er een vastgesteld beleid en is het beleid geïmplementeerd in de Keur
	Beleidsregels en algemene regels opstellen voor handhaving en vergunningverlening	% binnen de proceduretijd verleende vergunningen in kalenderjaar	-	-	90%	In 2011 binnen proceduretijd 100% vergunningverlening
	Effectueren van een monitoringsprogramma grondwaterbeheer	Operationeel hebben van een monitoringsstelsel.	-	Plan van aanpak gereed	Het monitoringstelsel is gereed	Het monitoringstelsel is gereed in 2010

Vervolg tabel 3G. Maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen van het programma Watersysteembeheer horen.

Doelstelling	Maatregel	Prestatie-indicator	Realisatie 2008	Prognose 2009	Norm 2010	Norm einddoelstelling cumulatief
Wij zorgen voor een optimaal waterregime dat aansluit op de functies van het gebied.	Opstellen van een beleidsnotitie voor stedelijk waterbeheer.	Vastgestelde beleidsnotitie	-	-	Beleidsnotitie is vastgesteld	Beleidsnotitie is vastgesteld in 2010
	Herstel/inrichten van oevers	Herstel van kilometer cultuur-historische oeverconstructie	-	-	1 kilometer gerealiseerd	4 kilometer Oeverproject stad Utrecht is afgerond in 2011
		Aantal km natuurvriendelijke oever	6,3	6,0	12,6 km	Verbetering oevers 44 km tot 2015.
		Aantal km constructieve oevers conform jaarplan 2010	0,2	0,7	0,7 km	14 km GOP's tot 2015
	Opstellen waterbodembeheerplan	Vastgesteld plan	-	-	Bestuurlijk vaststellen	Bestuurlijk vaststellen plan in 2010.
	Wegwerken baggerachterstand conform baggerjaarplan 2010	M3 conform jaarplan 2010	480.000	300.000	390.000	Baggerachterstand in 2015 weggewerkt (5,9 miljoen)
	Actualiseren van peilbesluiten zo mogelijk in het kader van watergebiedsplannen.	Aantal actuele peilbesluiten	4	9	Start WGP Honswijk Vaststellen WGP Linschooterwaard Actualiseren van acht peilbesluiten	In 2013 alle peilbesluiten actueel (niet ouder dan 10 jaar)
	Verbetering monitoring en sturing van oppervlaktewater-systeem	Vernieuwen CAW-systeem	-	-	CAW systeem is vernieuwd.	In 2013 is het CAW vernieuwd en is het meetplan uitgevoerd.
		Uitgevoerde maatregelen meetplan	-	-	25% van de maatregelen uitgevoerd.	
		Aantal gerenoveerde kunstwerken	11	7	8	209 aantal uit GOP gerenoveerde kunstwerken in 2015

Vervolg tabel 3G. Maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen van het programma Watersysteembeheer horen.

Wat zijn de kosten?

Zie tabel 3H voor de begroting 2010 en het meerjarenperspectief. Een verklaring van de begrotingsverschillen tussen het jaar 2009 en 2010 vindt u op pagina 7.

Begroting	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	25.992	27.397	27.659	28.888	28.923

Tabel 3H. Begroting 2010 en meerjarenperspectief programma Watersysteembeheer.

3.2.2 Programma Nationaal Bestuursakkoord Water

Wat willen we bereiken?

De regionale watersystemen zijn in 2015 conform NBW-actueel op orde.

Toetsen uitwerken

Via een aantal toetsingen van het regionale watersysteem hebben we een nieuw inzicht gekregen in de aard en omvang van de wateroverlast. We hebben het regionale watersysteem getoetst aan de NBW-normen in 2005 en via een hertoetsing van het Oude-Rijngebied in 2007. De resultaten van deze toetsingen werken we uit in:

- watergebiedsplannen;
- gemeentelijke waterplannen;
- gebiedsgerichte processen van andere partijen.

Inspelen op klimaatveranderingen

In het zogenoemde 'middenscenario' worden de verwachte klimaatveranderingen tot en met 2050 beschreven. Op basis van die klimaatveranderingen hebben we geschat hoeveel water ons huidige watersysteem niet kan verwerken in 2050. Zo kunnen we nu al inspelen op toekomstige (klimaat)veranderingen. We pakken de knelpunten aan door de uitvoering van onze watergebiedsplannen.

Wateropgave toetsen

In de planperiode wijzigen de provincies hun leidraad voor de berekening van de wateropgave. In 2012 toetsen wij opnieuw de wateropgave, op basis van het NBW-actueel. Daarbij gebruiken we nieuwe klimaatscenario's. De wateropgave kan hierdoor veranderen. Het is nog onbekend wat de invloed is op de regionale wateropgave in 2015.

Wat doen we ervoor?

- kwantificeren van de wateroverlast op basis van de nieuwe klimaatscenario's;
- inventariseren van de stedelijke wateropgaven samen met gemeenten;
- aanpakken van de meest urgente situaties in stedelijke gebieden;
- uitvoeren van maatregelen in het kader van watergebiedsplannen.

Maatregelen

In tabel 3I leest u de maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen horen.

Doelstelling	Maatregel	Prestatie-indicator	Realisatie 2008	Prognose 2009	Norm 2010	Norm einddoelstelling cumulatief
De regionale watersystemen in 2015 zijn conform NBW-actueel op orde.	Kwantificeren wateroverlast (tweede toetsing)	Vastgesteld plan van aanpak	-	-	Besluit	2012
	Inventariseren van de stedelijke wateropgaven	Vastgestelde inventarisatie	-	-	Besluit	2012
	Aanpakken van de meest urgente situaties in stedelijke gebieden	Gerealiseerde maatregelen	-	-		2015
	Uitvoeren van maatregelen in het kader van watergebiedsplannen	Watergebiedsplan is in uitvoering	Twee in uitvoering	Drie in uitvoering	Zes in uitvoering	In 2010 zijn er 6 in uitvoering

Tabel 3I. Maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen van het programma Nationaal Bestuursakkoord Water horen.

Wat zijn de kosten?

Zie tabel 3J.

Begroting	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	2.955	4.827	4.160	4.146	3.938

Tabel 3J. Begroting 2010 en meerjarenperspectief programma Nationaal Bestuursakkoord Water.

Schoon water

3.3 Thema Schoon water

Schoon water betekent chemisch en ecologisch gezond water. We verbeteren de kwaliteit van het water via onze inrichting, ons beheer en ons onderhoud van watersystemen. We zorgen er daarmee voor dat de leefomgeving van mensen, dieren en planten verbetert. Veranderingen voeren we door via integrale gebiedsgerichte planvorming in samenhang met maatregelen om andere doelen te halen. Het thema 'schoon water' speelt ook een rol bij de vernieuwende projecten 'Europese Kaderrichtlijn Water' en 'samenwerken in de waterketen'. Beide projecten komen terug in de bestuurlijke programma's in deze begroting.

Wat is onze ambitie?

Onze ambitie voor het thema 'schoon' water hebben we vastgelegd in ons waterbeheerplan 2010-2015:

In de planperiode zijn alle voor 2015 afgesproken KRW-maatregelen uitgevoerd. Ook zijn in 2015 de aanvullende maatregelen bekend om de einddoelen in 2027 te kunnen realiseren.

Voor 2018 zijn de met de provincies afgesproken ambities met betrekking tot de inrichting van de natte ecologische hoofdstructuur en versterking van ecologisch waardevolle wateren gerealiseerd. In 2015 heeft het waterschap permanente samenwerkingsrelaties in de waterketen met alle gemeenten in het beheergebied verankerd in afvalwaterakkoorden. Deze samenwerking leidt aantoonbaar tot vergroting van doelmatigheid, verbetering van service aan burgers en de toepassing van innovatieve aanpakken en technieken.

Wat zijn onze doelstellingen?

Wij zorgen voor schoon water:

- 1 Wij zetten ons in voor de verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater.
- 2 Wij zuiveren het aanbod van afvalwater tegen wettelijk gestelde en in specifieke gevallen strengere gebiedsgerichte normen.

Wat zijn de bestuurlijke kaders?

De bestuurlijke kaders voor dit thema ontleen we aan het Europese, nationale en provinciale beleid.

Europees beleid

De 'Europese Kaderrichtlijn Water' beschrijft de hoofdlijnen van het beleid voor waterkwaliteit.

Nationaal beleid

Het 'Nationaal Waterplan' licht de volgende onderdelen uit de 'Europese Kaderrichtlijn Water' toe:

- De waterkwaliteitseisen (Besluit Kwaliteit en Monitoring Water, BKMW).
- Landelijke regels voor maatregelen om emissies te beperken.

De nationale Flora- en Faunawet beschermt alle soorten, die van nature in Nederland voorkomen. Dit geldt voor planten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en sommige insectensoorten.

De nationale kaders voor de zuiveringstaak liggen vast in de Waterwet en de daarbij horende uitvoeringsbesluiten. In het Nationaal Bestuursakkoord Waterketen 2007 is afgesproken, dat gemeenten en waterschappen permanent samenwerken in het beheer van RWZI's en riolering.

Provinciaal beleid

In het waterplan van de provincie's Utrecht en Zuid-Holland staan vier thema's die over de kwaliteit van het oppervlaktewater gaan en waar wij in participeren:

1 KRW waterlichamen.

In het waterplan zijn de doelen voor de waterlichamen vastgelegd. Wij zijn verantwoordelijk voor het vastleggen en uitvoeren van maatregelen, voor zover deze wateren in ons beheer zijn.

2 Overige oppervlaktewateren.

Er zijn geen Europese of landelijke normen voor de ecologische waterkwaliteit van de overige oppervlaktewateren. De provincie wil in de planperiode de huidige END-streefdoelen herzien. Deze END-streefdoelen blijven geldig totdat de provincie ze herzien heeft.

3 Aanpak diffuse bronnen.

De provincie Utrecht volgt hierbij het Rijk. De provincie pakt knelpunten gebiedsgericht aan.

4 Water in de stad.

Vanaf 2013 hebben gemeenten een verbreed Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP). Wij hebben in 2015 afvalwaterakkoorden.

De provincie Zuid-Holland heeft de volgende doelen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater in de planperiode (2010-2015):

- Voor een deel van de oppervlaktewaterlichamen zijn de doelen van de KRW bereikt. De kwaliteit van de andere oppervlaktewaterlichamen is aanzienlijk verbeterd.
- De kwaliteit van de oppervlaktewaterlichamen mag niet achteruitgaan.
- De kwaliteit van de oppervlaktewateren die niet onder KRW vallen, verbetert in de richting van het basis kwaliteitsniveau (klasse III volgens de STOWA-systematiek).
- In 2015 is er een eenduidig systeem voor het bepalen van de normen en het beoordelen van alle oppervlaktewateren in de provincie.

Wat zijn de kosten?

Zie tabel 3K voor de begroting 2010 en het meerjarenperspectief. Een verklaring van de begrotingsverschillen tussen het jaar 2009 en 2010 vindt u op pagina 7.

Begroting	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	50.304	50.762	52.538	55.121	57.056

Tabel 3K. Begroting 2010 en meerjarenperspectief thema Schoon water.

Welke programma's horen bij dit thema?

De volgende programma's vallen onder dit thema:

- Programma kwaliteit van het oppervlaktewater
- Programma zuiveringsbeheer

In de volgende paragrafen leest u wat we met deze programma's willen bereiken, wat we er voor doen en wat de kosten zijn.

3.3.1 Programma kwaliteit van het oppervlaktewater

Wat is de situatie?

De waterkwaliteit is in de afgelopen decennia sterk verbeterd. Dat is onder andere te danken aan:

- het saneren van lozingen en riooloverstorten;
- het verbeteren van rioolwaterzuiveringsinstallaties;
- het stellen van strengere regels in de mestwetgeving.

Wij hebben een programma opgesteld om de waterkwaliteit van het oppervlaktewater te beschermen.

Aanpak vervuiling

De stoffen die nog voor problemen zorgen, komen vaak diffuus in het water terecht. De doelen van de KRW vormen de leidraad voor onze aanpak van diffuse bronnen. Deze aanpak staat in onze nota Emissiebeleid 2008-2010. Aanvullende emissiebeperkingen worden ingesteld, als vervuilingbronnen een gezonde ecologische situatie in de weg staan. Ook willen we voorkomen dat de normen overschreden worden door lozingen van prioritaire stoffen. We hebben geen mandaat om maatregelen aan de bron af te dwingen; we zijn alleen bevoegd om lozingen te reguleren en gaan niet over het stoffenbeleid. Daarom zoeken we samenwerking met onder meer gemeenten, provincie, landbouwsector en drinkwaterbedrijven. Met hen werken we samen aan de uitvoering van onder andere de watergebiedsplannen en afvalwaterakkoorden.

Sanering waterbodem

Wij zijn verantwoordelijk voor sanering van de waterbodem buiten het leggerprofiel. Dat is bepaald in de Waterwet. In 2010 maken we in het baggerprogramma 2011-2015 zichtbaar wat de gevolgen zijn van de sanering.

Bij veel tertiaire watergangen is de kwaliteit van de baggerspecie niet bekend. Ook is onduidelijk of het zin heeft om beleid voor specifieke gebieden op te stellen. Sinds 1 juli 2008 is het Besluit Bodemkwaliteit maatgevend. De indeling in klassen van baggerspecie is veranderd. Hierdoor zijn de afzetmogelijkheden van baggerspecie vergroot. De consequenties hiervan brengen we in beeld in het waterbodembeheerplan. Het onderwerp waterbodembeheer is verder uitgewerkt in het programma watersysteembeheer (zie paragraaf 3.2.1).

KRW-maatregelen

Europa eist dat we de huidige toestand van de waterlichamen inventariseren, vastleggen en ervoor zorgen dat er geen achteruitgang optreedt. Zij onderscheiden een chemische en een ecologische toestand:

- Chemische toestand

De Europese Unie heeft 33 prioritaire stoffen aangewezen met bijhorende normen. Prioritaire stoffen zijn vervuilende stoffen met een grote invloed op het watersysteem. Als aan de normen is voldaan, spreken we van een Goede Chemische Toestand (GCT).

- Ecologische toestand

De ecologische doelstellingen zijn niet voor alle waterlichamen hetzelfde. De doelen voor natuurlijke waterlichamen zijn landelijk vastgesteld. Ons beheersgebied heeft geen natuurlijke waterlichamen.

Alle waterlichamen zijn sterk veranderd of kunstmatig aangelegd. De provincie legt hiervoor het ecologische doel vast, volgens de regels van de KRW. Dit ecologische doel heet het Goed Ecologisch Potentieel (GEP).

Chemische en ecologische toestand van ons water

Het water onder ons beheer voldoet aan de goede chemische toestand (GCT). Geen van de stoffen in het water overschrijdt de normen.

De waterlichamen voldoen echter niet aan de eisen voor een goede ecologische toestand. Er zijn bijvoorbeeld niet voldoende soorten planten en dieren in het water of het water is niet schoon genoeg voor dieren en planten om er in te kunnen leven. In geen van onze waterlichamen is daarom sprake van het Goed Ecologisch Potentieel (GEP).

De belangrijkste knelpunten zijn:

- Te hoge voedselrijkdom;

De planten die nu vaak in en langs een watergang groeien, houden van een hoge voedselrijkdom. Daardoor krijgen andere planten minder de kans zich langs een watergang te ontwikkelen.

- De wijze van inrichting en beheer van de waterlichamen. In bijvoorbeeld watergangen met een intensief beheer krijgen niet alle waterplanten de kans zich te ontwikkelen. Ook de inrichting van een oever speelt een rol: bij een houten (beschoeide) oever is geen grond voor een plant om zich in te wortelen

Natuurvriendelijke inrichting en onderhoud

Wij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van provinciaal beleid. Dat houdt in dat wij natte ecologische verbindingzones (EVZ's) moeten realiseren. Deze EVZ's zijn onderdeel van de ecologische hoofdstructuur (EHS). De provincie is verantwoordelijk voor de ligging van de EVZ's en de eisen waar zij aan moeten voldoen. De provincie werkt de EVZ's uit. Wij zijn de trekker bij de primaire watergangen die in ons beheer zijn. Onze rol bestaat in elk geval uit:

- initiatief nemen voor een plan voor de watergangen;
- coördineren van afspraken over de uitvoering van dit plan.

Synergieprojecten

Wij pakken bovengenoemde taken zoveel mogelijk op in samenhang met andere beleidsdoelen en in overleg met andere overheden en grondeigenaren. De partijen in het beheergebied werken onder andere samen in synergieprojecten. Wij zorgen

daarmee voor synergie bij het halen van beleidsdoelen. Bijvoorbeeld door het realiseren van EVZ's of waterberging in combinatie met KRW-maatregelen. Het Rijk heeft subsidie gegeven aan vier projecten in ons beheergebied. Deze projecten zijn voor 2015 afgerond.

Gedragscode Flora- en Fauna

Bij het uitvoeren van werkzaamheden hanteren we de gedragscode Flora- en Fauna van de Unie van Waterschappen.

Wat willen we bereiken?

KRW-maatregelen

- aangaan van een resultaatverplichting voor de volgende haalbare maatregelen in de planperiode (voor een belangrijk deel te realiseren binnen synergieprojecten):
  - o aanleggen van minimaal 32 kilometer extra natuurvriendelijke oever (totaal 44 kilometer);
  - o aanleggen van minimaal 17 extra kunstwerken waar vissen langs kunnen, zoals stuwen, gemalen en duikers. Er zijn in totaal 27 kunstwerken;
  - o realiseren van een slibvang van minimaal 6 hectare in de Kromme Rijn;
  - o inrichten van een nes langs de Grecht.
- onderbouwen van de doelmatigheid en effectiviteit van maatregelen door middel van onderzoek;
- behouden van de kwaliteit en waar mogelijk versterken van de ecologisch waardevolle wateren (Waterparels).

Dit zijn de tussendoelen voor het einddoel in 2027.

Natuurvriendelijke inrichting en onderhoud

- inrichten van EVZ's voor 2018
Dat is conform het beleid van de provincie. We gaan verder dan de KRW-doelen met ongeveer 70 kilometer. Deze realisatie is alleen mogelijk als alle betrokken partijen meewerken. Tot en met 2018 realiseren we 100 kilometer extra natuurlijk ingerichte watergangen;
- vaststellen van nieuw beleid voor natte EVZ's;
- in kaart brengen van de verspreiding van beschermde dieren en planten binnen ons beheergebied.

Overige maatregelen

- ontwikkelen en implementeren van beleid voor visstandbeheer;
- verminderen van de diffuse emissies met 10 à 20 procent in de periode tot en met 2015. Dit is alleen mogelijk als alle betrokken partijen samenwerken. De betrokken partijen zijn: gemeenten, Rijkswaterstaat, Ministerie LNV, waterschap et cetera;
- saneren van alle waterbodems van het hoofdsysteem uiterlijk 2015;
- ontwikkelen en uitvoeren van beleid voor sanering van waterbodems van de tertiaire wateren.

Wat doen we ervoor?

Welke maatregelen nemen we om onze doelen te bereiken?

Synergieprojecten

- 1 Waterberging en natuurontwikkeling van de Grecht.
In 2010 maken we een inrichtingsplan voor het realiseren van een nes en natuurvriendelijke oevers.
- 2 Duurzame inrichting Kromme Rijn:
  - We maken een concreet inrichtingsplan in 2010.
  - We doen voorstudies over slibvang en verplaatsen de inlaat Kromme Rijn.
  - We starten met de integrale visievorming voor de langere termijn
- 3 Schoon en ecologisch water voor waterlichaam Maartensdijk en de Vecht. We participeren in de planvorming van de gemeente Utrecht.
- 4 In 2010 maken we een herinrichtingsplan voor het waterlichaam Ouwenaar-Haarrijn.

Overige KRW-maatregelen

- inrichten van een extra natuurvriendelijke oever;
- vispasseerbaar maken van kunstwerken, zoals stuwen, gemalen en duikers;
- inrichten van een nes langs de Grecht;
- opstellen/uitvoeren van een onderzoeksprogramma van KRW-maatregelen;
- onderzoeken van mogelijkheden om ecologisch waardevolle wateren te behouden (Waterparels);
- doorlopend uitvoeren van een KRW-monitoringplan waterkwaliteit.

Natuurvriendelijke inrichting en onderhoud

- inrichten van natte EVZ's;
- natuurvriendelijk inrichten van overige daarvoor in aanmerking komende oevers;
- opstellen van een uitvoeringsprogramma natuurvriendelijke oevers en natte EVZ's;
- opstellen van een notitie over de verspreiding van beschermde dieren en planten binnen ons beheergebied.

Overige maatregelen

- opstellen van een beleidsplan over sanering van tertiaire wateren;
- participeren in projecten met anderen om diffuse emissies terug te dringen;
- vaststellen van een beleidsnota over visstandbeheer.

Maatregelen

In tabel 3L leest u de maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen horen.

Doelstelling	Maatregel	Prestatie-indicator	Realisatie 2008	Prognose 2009	Norm 2010	Norm einddoelstelling cumulatief
Verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater	Realiseren van vier synergieprojecten	Plannen gereed voor uitvoering	-	-	3	4 plannen uitgevoerd in 2015
	Inrichten extra natuurvriendelijke oevers KRW	Aantal km ingericht	-	4	10	42 km gerealiseerd in 2015 (waarvan 14 km in synergieprojecten)
	Vispasseerbaar maken van kunstwerken	Aantal kunstwerken gerealiseerd	-	1 (Kerke-land)	10	27 kunstwerken in 2015 (waarvan 12 in synergieprojecten)
	Uitvoeren van KRW-onderzoeksprogramma	Aantal projecten gereed	-	- (4 gestart)	4	In 2013 zijn er 11 projecten gereed
	Onderzoeken opties voor behoud van waterparels	Aantal onderzoeken gereed	-	-	1	In 2015 zijn er 4 gereed
	Uitvoeren van KRW-monitoringsplan waterkwaliteit	Jaarverslag oppervlaktewaterkwaliteit	1	1	1	Toets realisatie in 2015
	Inzicht in te saneren waterbodems, primair systeem	Te saneren locaties inzichtelijk	-	-	Besluit	Implementatie in baggerprogramma vanaf 2012
	Ontwikkelen beleidsplan saneren tertiaire waterbodems	Plan gereed	-	-	Besluit	Plan gereed in 2010
	Participeren in projecten diffuse emissies	Projecten in uitvoering	-	2	2	Deelname in projecten
Opstellen beleidsnota visstandbeheer	Plan vastgesteld	-	Besluit college	Besluit algemeen bestuur	Besluit algemeen bestuur	

Tabel 3L. Maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen van het programma kwaliteit van het oppervlaktewater horen.

Doelstelling	Maatregel	Prestatie-indicator	Realisatie 2008	Prognose 2009	Norm 2010	Norm einddoelstelling cumulatief
Verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater	Inrichten natte EVZ's	Aantal km gerealiseerd	1,5	4	7	In 2018 is 100 km oeverlengte gereed (waarvan 30 voor de KRW voor 2015)
	Opstellen uitvoeringsprogramma NVO/EVZ's	Plan vastgesteld	-	-	Besluit	Besluit
	Opstellen notitie verspreiding beschermde soorten	Rapport gereed	-	-	Rapport	Rapport

Vervolg tabel 3L. Maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen van het programma kwaliteit van het oppervlaktewater horen.

Wat zijn de kosten?

Zie tabel 3M voor de begroting 2010 en het meerjarenperspectief. Een verklaring van de begrotingsverschillen tussen het jaar 2009 en 2010 vindt u op pagina 7.

Begroting	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	5.596	7.008	7.078	7.364	7.361

Tabel 3M. Begroting 2010 en meerjarenperspectief programma kwaliteit van het oppervlaktewater.

3.3.2 Programma zuiveringsbeheer

Wat willen we bereiken?

We willen het volgende bereiken:

- technisch en financieel optimaliseren van zuiverings- en rioolsystemen in 2015;
- vaststellen van een nieuwe norm voor de overname afvalwater van gemeenten. De nieuwe norm speelt beter in op de afvalwaterakkoorden tussen waterschap en gemeenten en het afkoppelen van regenwater;
- vastleggen van afspraken met alle gemeenten in een afvalwaterakkoord in 2015;
- stimuleren van regionale initiatieven om de doelmatigheid van het waterbeheer te vergroten. In 2015 zijn er minstens twee samenwerkingsverbanden met gemeenten voor verbetering van de efficiëntie en de kwaliteit van de dienstverlening. We denken aan:
  - o gezamenlijk beheer van het meetnet riolering en overstorten. Daar is in 2009 mee begonnen;

- o intensievere samenwerking met gemeenten op het gebied van beheer van de rioleringstaken;
- o toepassing van centrale sturing van rioolgemalen om de toevoer van het afvalwater naar de betreffende rwzi te optimaliseren;
- o gezamenlijk afkoppelteam samenstellen met de Heuvelruggemeenten.
- formuleren van nieuw beleid voor regenwater en riolering. Dit beleid sluit aan op de nieuwe wetgeving. De vergunningen tussen het waterschap en gemeenten in de afvalwaterketen verdwijnen. Het GRP ontwikkelt zich tot een beleidsdocument, dat bepalend is voor stedelijk afvalwater, grondwater en regenwater. Ook de financiële kant van de stedelijke wateropgave is hierin opgenomen;
- herzien van het zuiveringbeheerplan 2010-2020. Hierin verwerken we de afvalwaterverwerking als gevolg van Rijnenburg;

- vaststellen van de toekomst van de RWZI Utrecht.
Als er besloten wordt dat de RWZI herbouwd wordt, dan start de voorbereiding en uitvoering in de planperiode tot en met 2015;
- opstellen en uitvoeren van een nieuwe slibstrategie 2010-2020.
We houden daarbij rekening met de ontwikkelingen rondom de RWZI Utrecht.
- op een duurzame wijze onze zuiveringstaken uitvoeren. We zullen:
  - planmatig energie-efficiëntie realiseren (MJA)
  - het gebruik van proceschemicaliën zoveel mogelijk terugdringen
  - het aantal transportbewegingen per as minimaliseren
  - affakkelen van biogas zoveel mogelijk voorkomen door:
    - optimale benutting van de bestaande warmtekracht (wk) installaties: en/of;
    - installaties in te zetten voor het opwerken van biogas naar aardgas en dit aardgas als groen gas te (laten) benutten.

Wat doen we ervoor?

- uitvoeren van drie optimalisatiestudies en studies naar rioolvreemd water in 2010;
- realiseren van vier afvalwaterakkoorden met gemeenten;
- vaststellen van beleid over regenwater en riolering;
- samenwerken om doelen te bereiken:
De provincie Utrecht doet onderzoek naar mogelijkheden om samen te werken in de afvalwaterketen. Wij werken mee aan dit onderzoek;
- opstellen van een zuiveringbeheerplan 2010-2020;
- ontwikkelen van een visie op de toepassing van duurzame concepten voor sanitatie;
- nemen van een bestuurlijk besluit over de verplaatsing van de RWZI Utrecht;
- ontwikkelen en uitvoeren van een slibstrategie in 2011;
- een studie naar de effecten van geneesmiddelen in het oppervlaktewater;
- energieverbruik.

Maatregelen

In tabel 3N leest u de maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen horen.

Doelstelling	Maatregel	Prestatie-indicator	Realisatie 2008	Prognose 2009	Norm 2010	Norm einddoelstelling cumulatief
Goede kwaliteit van het oppervlakte-water	Uitvoeren van optimalisatiestudies en/of studies naar rioolvreemd water	Aantal afgeronde studies	1 OAS	2 OAS	3 OAS	18 OAS in 2015
	Vastleggen van afspraken met gemeenten in afvalwaterakkoorden	Aantal vastgestelde afvalwaterakkoorden	1	1	4 AWA	18 in 2015
	Vaststellen van nieuw beleid voor regenwater en riolering	Aantal getoetste gemeentelijke rioleringsplannen	4	4	4 GRP	20 in 2015
	Vaststellen van nieuwe norm voor overnemen van afvalwater	Norm vastgesteld	-	-	Besluit	
	Stimuleren van regionale initiatieven in de afvalwaterketen	Aantal initiatieven	-	2 in uitvoering	3 in uitvoering	4 afgerond in 2015
	Opstellen van een zuiveringsbeheerplan 2010-2020	Zuiveringsbeheerplan bestuurlijk vastgesteld	-	-	Besluit	Besluit 2010
	Ontwikkelen van een visie op duurzame concepten voor sanities	Visievorming afgerond	-	-	Rapport	Rapport 2010
	Besluit nemen over het verplaatsen van de RWZI Utrecht	Bestuurlijk besluit	-	-	Besluit	Uitvoering start uiterlijk in 2015
	Slibstrategie ontwikkelen en uitvoeren	Uitgewerkte slibstrategie	-	-	Besluitvorming	Doorwerking in bedrijfsvoering vanaf 2011
Zuiveren van alle aanbod van afvalwater tegen wettelijk en in specifieke gevallen strengere gebiedsgerichte normen	Optimaal procesvoeren	Verwijderingspercentage van stikstof	81%	85%	83%	Voldoen aan WVO eisen 75%
		Verwijderingspercentage van fosfaat	84%	83 %	83%	
Energiebesparen bij zuiveringstechnische werken	Energiebesparing t.o.v. referentiejaar 2005 (33,3 kWh/ie)	Energie-besparing in kWh/ie per jaar	1,5 kWh/ie	0,4 kWh/ie	0,7 kWh/ie	Energie-efficiëntie in 2020 is 30% ten opzichte van 2005 (33,3 kWh/ie)

Tabel 3N. Maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen van het programma zuiveringsbeheer horen.

Wat zijn de kosten?

Zie tabel 30 voor de begroting 2010 en het meerjarenperspectief. Een verklaring van de begrotingsverschillen tussen het jaar 2009 en 2010 vindt u op pagina 7.

Begroting	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	44.708	43.754	45.460	47.757	49.695

Tabel 30. Begroting 2010 en meerjarenperspectief programma zuiveringsbeheer.

**Bestuur, middelen
& maatschappij**

3.4 Thema bestuur, middelen & maatschappij

Een nieuwe trend binnen de overheid is de aandacht voor Good Governance. Good Governance gaat over integriteit, transparantie en verantwoording. Wij geven dit begrip concreet vorm door maatschappelijk verantwoord te ondernemen (MVO), ook wel 'duurzaam ondernemen' genoemd.

Wat is onze ambitie?

We komen voor hogere kosten te staan en daarbij streven we naar een evenwichtige tariefsontwikkeling. Het is voor ons belangrijk om inzicht te hebben in de tevredenheid van belanghebbenden. Als we dat weten, kunnen we onze service en dienstverlening verbeteren en inzichtelijk maken welke onderwerpen als belangrijk worden ervaren. We werken toe naar meer zorg voor de belangen van medewerkers, omwonenden, consumenten en natuur en milieu. Ook voor toekomstige generaties. Hierbij hoort ook dat we doen wat in onze mogelijkheden ligt om bewustzijn te vergroten over de wereld-waterproblematiek en dat we bijdragen aan het oplossen ervan.

Wat zijn onze doelstellingen?

- 1 We streven naar een evenwichtige ontwikkeling van tarieven, door reserves beleidsmatig in te zetten.
- 2 We zorgen voor tevredenheid bij belanghebbenden.
- 3 We dragen bij aan een watersysteem dat ingericht is op basis van integrale maatschappelijke afwegingen, waarbij duurzaamheid, leefbaarheid en robuustheid kernwoorden zijn.

Wat zijn de bestuurlijke kaders?

- Meerjarenaafspraken (MJA) energie-efficiency*
- Millenniumdoelstelling nummer 7 van de Verenigde Naties
- Waterschapswet (In 2009 is de in de nieuwe Waterschapswet vastgelegde financieringsstructuur in werking getreden).
- Aanbestedingsbeleid

- Rechtmatigheid
- Algemene Wet bestuursrecht
- Kostentoedelingsverordening (Vanaf 2009 is een nieuwe wet kostentoedelingsverordening in werking getreden vanwege de nieuwe financieringsstructuur)
- Belastingverordeningen (In 2009 is een aantal nieuwe belastingverordeningen in werking getreden in verband met de nieuwe financieringsstructuur)
- KAM Nen-normen
- Communicatie beleidsplan

* De Unie van Waterschappen heeft op 1 juli 2008 een meerjarenaafpraak (MJA) energie-efficiency met het Ministerie van Economische Zaken getekend. Dit deed de Unie van Waterschappen namens alle waterschappen. In de MJA is afgesproken dat de RWZI's vanaf 2005 twee procent minder energie verbruiken, ieder jaar tot 2020. In totaal besparen we daar 30% energie mee.

Nationaal beleid

Het Rijk stimuleert dat er een landelijk Basistoervaartnet zonder knelpunten komt. Dit moet in 2013 zijn bereikt. Voor de regionale wateren gebeurt dat via de bestuursovereenkomsten, in het kader van het Investeringsprogramma Landelijk Gebied (ILG).

Provinciaal beleid

In het Provinciale Waterplan staat dat de knelpunten in het netwerk van vaarwegen opgelost moeten zijn voor 2013. De vaarwegen uit de Vaarwegenverordening provincie Utrecht 2008, moeten in 2015 een bepaalde minimale vaardiepte hebben. Ook zijn dan de openingstijden voor bruggen op elkaar afgestemd.

Waterplan Zuid-Holland

Provincie Zuid-Holland draagt het vaarwegbeheer aan ons over. De provincie maakt een kanskaart voor de natuurvriendelijke oevers voor vaarwegen. Dit doet ze in overleg.

Wat zijn de kosten?

Zie tabel 3P voor de begroting 2010 en het meerjarenperspectief.

Begroting	2009	2010	2011	2012	2013
Totaal	4.653	4.907	5.010	5.196	5.243

Tabel 3P. Begroting 2010 en meerjarenperspectief thema Bestuur, middelen en maatschappij.

Welke programma's horen bij dit thema?

De volgende programma's vallen onder dit thema:

- Programma lastendruk
- Programma tevredenheid belanghebbenden
- Programma maatschappelijk verantwoord ondernemen

In de volgende paragrafen leest u wat we met deze programma's willen bereiken, wat we er voor doen en wat de kosten zijn.

3.4.1 Programma lastendruk

De perceptiekosten zijn de kosten van heffing en invordering van waterschapsbelastingen.

Deze perceptiekosten waren in 2009 4,7% van de totale begrote belastingopbrengst.

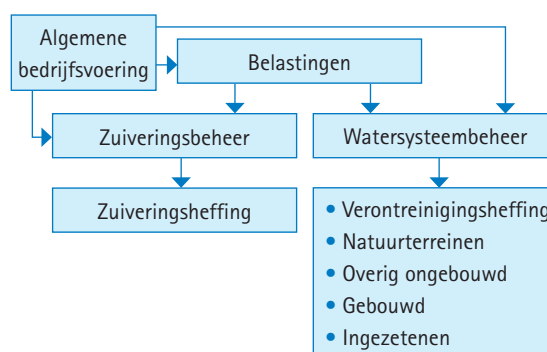
Van de overheid wordt steeds meer verwacht dat de dienstverlening vergroot wordt en de behandelingstermijnen verkort. Wij streven ernaar om deze verwachtingen in te lossen en het percentage perceptiekosten gelijk te houden of te verlagen.

Wat willen we bereiken?

- 1 We zorgen voor de uitvoering van de belastingverordening.
- 2 We zorgen voor een evenwichtig tariefsontwikkeling.

Toedeling perceptiekosten

De systematiek van de toedeling van perceptiekosten ziet er als volgt uit:

De kosten van Algemene Bedrijfsvoering verdelen we op basis van gewerkte uren over Belastingen, Zuiveringsbeheer en Watersysteembeheer.

De kosten van Belastingen verdelen we op basis van gewerkte uren over Zuiveringsbeheer en Watersysteembeheer.

De kosten van Zuiveringsbeheer dekken we uit de opbrengsten van de zuiveringsheffing.

De kosten van Watersysteembeheer verdelen we op basis van de kostentoedelingspercentages over de ingezetenen, de eigenaren gebouwd, de eigenaren overig ongebouwd en de eigenaren van natuurterreinen. Een zeer klein deel van de kosten van het watersysteembeheer wordt opgebracht uit de verontreinigingsheffing.

Wat doen we ervoor?

Eén belastingapplicatie voor alle waterschappen aanschaffen

Het Waterschapshuis ontwikkelt één belastingapplicatie voor alle waterschappen. Wij hebben ons daaraan gecommitteerd. Wij zijn van plan om deze belastingapplicatie in 2013 te gaan gebruiken.

De kosten voor de aanschaf van de belastingapplicatie zijn € 586.000,-. Dit moeten we betalen in 2010. Hier hebben we in de begroting rekening mee gehouden.

Reacties op tijd afhandelen

Op 1 oktober 2009 is de 'Wet dwangsom niet tijdig beslissen' in werking getreden. Op grond van deze wet kan een dwangsom tot € 1260,- verbeurd worden per bezwaarschrift dat niet op tijd is afgehandeld. In 2010 handelen we alle reacties af binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn.

Gelijkmatig ontwikkelen van tarieven

Ons uitgangspunt voor onze tariefsontwikkeling is dat we tarieven gelijkmatig ontwikkelen.

Tarieven 2010

Het voorstel voor de tarieven 2010 is:

	Begroting 2009 *	Voorjaarsnota 2009 *	Begroting 2010 *
Watersysteemheffing ingezetenen	€ 62,25	€ 63,97	€ 65,76
Watersysteemheffing overig ongebouwd	€ 60,68	€ 69,89	€ 60,68
Watersysteemheffing natuur	€ 4,60	€ 4,99	€ 4,60
Watersysteemheffing gebouwd	€ 0,56	€ 0,59	€ 0,59
Zuiveringsheffing/ Verontreinigingsheffing	€ 54,72	€ 53,51	€ 53,94

Tabel 3Q. Tarieven 2010

* Tarieven Voorjaarsnota 2009 betreffen kostendekkende tarieven in de voorjaarsnota voor het begrotingsjaar 2010 en de tarieven Begroting 2009 en Begroting 2010 zijn de voorgestelde tarieven (na toevoeging/onttrekking aan reserves)

Ontwikkeling belastingdraagvlak

De ontwikkeling van het belastingdraagvlak in de verschillende categorieën is in beweging. Zo neemt het draagvlak voor ongebouwd af, maar voor gebouwd toe. Dit wordt veroorzaakt door extra bebouwing en de periodieke herwaardering van de WOZ-waarde.

In de categorie ingezetenen verwachten we een jaarlijkse stijging van het belastingdraagvlak van zo'n 1,5%. Voor de zuiveringsheffing voor woonruimten verwachten we eenzelfde groei.

Voor bedrijven verwachten we een beperkte groei van het belastingdraagvlak van de verontreinigingsheffing. De vervuilingswaarde van grotere bedrijven daalt namelijk al jaren. Grotere bedrijven nemen vaak milieubesparende maatregelen, zoals een zuiniger waterverbruik en verlaging van de vuilvracht. Op dit moment kunnen we niet goed inschatten of en in hoeverre de economische crisis van invloed is op de ontwikkeling van het belastingdraagvlak.

Zie tabel 3R op pagina 47 voor de belastingcategorieën.

3.4.2 Programma tevredenheid belanghebbenden

Wat willen we bereiken?

- 1 Wij zorgen voor tevredenheid bij belanghebbenden.
- 2 Wij profileren ons als een open, professionele, klantgerichte organisatie die met beide benen in de samenleving staat.

Elektronische dienstverlening

In de Voorjaarsnota staat een toelichting over onze elektronische dienstverlening. E-dienstverlening is een programma in onze organisatie. De projecten voeren we zoveel mogelijk in de lijn uit. We hebben een programmaplan geschreven, dat in 2010 leidt tot een realisatieplan met concrete projecten.

Vaarwegbeheer

Wij zijn op basis van de nieuwe Waterwet verantwoordelijk voor het regionale vaarwegbeheer. De provincie Zuid-Holland draagt het vaarwegbeheer aan ons over.

De volgende doelen bereiken wij:

- Het Rijk stimuleert dat er een landelijk Basistoerwaartnet zonder knelpunten komt. Dit doel moet in 2013 zijn bereikt. Voor de regionale wateren gebeurt dat via de bestuursovereenkomsten in het kader van het Investeringsprogramma Landelijk Gebied (ILG).
- In het Waterplan van de provincie Utrecht staat dat de knelpunten in het netwerk van vaarwegen voor 2013 opgelost moeten zijn.
- De vaarwegen uit de Vaarwegenverordening provincie Utrecht 2008 moeten in 2015 een bepaalde minimale vaardiepte hebben.
- De openingstijden voor bruggen moeten in 2015 op elkaar afgestemd zijn.
- De provincie maakt een kanskaart voor de natuurvriendelijke oevers voor vaarwegen. Dat doen ze in overleg met ons.

Wat doen we ervoor?

- We voeren het plan elektronische dienstverlening (E-overheid) uit.
- We stellen in 2010 beleid vast voor vaarwegbeheer.

Wat zijn de kosten?

De kosten zijn € 180.000,- grotendeels voor versterking van onze communicatie.

3.4.3 Programma Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Maatschappelijk verantwoord ondernemen betekent:

- streven naar maatschappelijke waardering (profit);
- rekening houden met effecten van onze bedrijfsactiviteiten op het natuurlijke leefmilieu (planet);
- rekening houden met de gevolgen voor menselijke aspecten binnen en buiten het bedrijf (people).

We moeten een balans vinden tussen people, planet en profit. Steeds vaker blijkt dat die balans leidt tot betere resultaten voor het bedrijf en de samenleving.

Verontreinigingsheffing/zuiveringsheffing woonruimten		2009	2010	2011	2012	
Bruto aantal vervuilingseenheden		712.327	723.012	733.857	744.865	
-/- bezwaren		2.849	2.892	2.935	2.979	
-/- kwijtscheldingen		49.863	50.611	51.370	52.141	
-/- oninbaar		3.562	3.615	3.669	3.724	
= Netto aantal vervuilingseenheden		656.053	665.894	675.882	686.021	
Verontreinigingsheffing/zuiveringsheffing bedrijven		2009	2010	2011	2012	
Bruto aantal vervuilingseenheden		263.201	264.244	265.287	266.330	
-/- bezwaren		8.686	8.720	8.754	8.789	
-/- oninbaar		2.632	2.642	2.653	2.663	
= Netto aantal vervuilingseenheden		251.883	252.882	253.880	254.878	
Ingezetenenomslag		2009	2010	2011	2012	
Bruto aantal woonruimten		298.127	302.599	307.138	311.745	
-/- bezwaren		1.193	1.210	1.229	1.247	
-/- kwijtscheldingen		20.869	21.182	21.500	21.822	
-/- oninbaar		1.491	1.513	1.536	1.559	
= Netto aantal woonruimten		274.575	278.693	282.874	287.117	
Watersysteemheffing gebouwd		2008*	2009	2010	2011	2012
Bruto WOZ-waarde (x1000)		102.686.836	104.227.138	105.790.545	107.377.403	108.988.064
-/- bezwaren		513.434	521.135	528.952	536.887	544.940
-/- oninbaar		513.434	521.135	528.952	536.887	544.940
= Netto WOZ-waarde		101.659.968	103.184.867	104.732.640	106.303.629	107.898.184
Watersysteemheffing overig ongebouwd		2008*	2009	2010	2011	2012
Bruto aantal hectares		60.211.	60.061	59.911	59.761	59.611
-/- bezwaren		n.v.t.	0	0	0	0
-/- oninbaar		843	841	839	837	835
= Netto aantal hectares		59.377	59.220	59.072	58.924	58.776
Watersysteemheffing natuur		2008*	2009	2010	2011	2012
Bruto aantal hectares		9.544	9.544	9.544	9.544	9.544
-/- bezwaren		0	0	0	0	0
-/- oninbaar		134	134	134	134	134
= Netto aantal hectares		9.410	9.410	9.410	9.410	9.410

Tabel 3R. Belastingcategorieën

* Waarden herrekend op basis van systematiek 2009

Wat willen we bereiken?

Wij willen bijdragen aan een watersysteem dat ingericht is op basis van integrale maatschappelijke afwegingen waarbij duurzaamheid, leefbaarheid en robuustheid onze kernwoorden zijn. We richten ons op de volgende doelstellingen:

- 1 We zorgen voor de belangen van onze medewerkers.
- 2 We streven naar een balans tussen de economische, sociale en milieuaspecten van onze activiteiten.
- 3 We willen het bewustzijn over de wereld-waterproblematiek vergroten en bijdragen aan het oplossen ervan.

Ons motto

Maatschappelijk verantwoord ondernemen komt tot uitdrukking in onze houding en gedrag en raakt steeds meer verankerd in ons dagelijks handelen.

Vandaar ons motto:

'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen tussen 700 oren en in 350 harten.'

Doelmatig en efficiënt

We streven naar een doelmatig waterbeheer en we hebben de ambitie om onze doelstellingen zo efficiënt mogelijk te realiseren. Van ons wordt verwacht dat we doelmatig functioneren en dit aan kunnen tonen. In de nieuwe en in ontwikkeling zijnde wet- en regelgeving wordt hier ook expliciet om gevraagd.

Behoud van cultuurhistorische waarden

Veel watersystemen in ons beheersgebied bezitten cultuurhistorische waarde. Voor het behoud van deze cultuurhistorische waarde werken we actief samen met andere partijen. Zo werken we samen aan het herstel van cultuurhistorische elementen, die bepalend zijn voor het landschap.

Meerjarenafspraken energie-efficiency

In de MJA is afgesproken dat de RWZI's vanaf 2005 gemiddeld twee procent minder energie verbruiken, ieder jaar tot 2020. In totaal besparen we daar 30% energie mee in 15 jaar.

Wat doen we ervoor?

- In 2010 implementeren we 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' in onze organisatie. In het najaar van 2009 leggen we daarvoor een plan van aanpak voor aan het bestuur.
- We passen een maatschappelijke kosten-baten-analyse (MKBA) toe in projecten.
- We werken internationaal samen door:
  - o mee te doen aan projecten over afvalwater en sanitaire voorzieningen;
  - o invloed uit te oefenen in het Europese waterschapsbeleid;
  - o betrokken te zijn bij de dossierteams van de Europese Unie (door mee te denken en zo nodig invloed uit te oefenen op het Europese Waterbeleid);
  - o door jaarlijks opleidingskosten van een internationale student (IHE) te vergoeden.
- We doen aan duurzame interne bedrijfsvoering door:
  - o het energie efficiency plan (EEP) en energie-zorg uit te voeren;
  - o duurzaam in te kopen;
  - o duurzaam te ontwerpen;
  - o de verplaatsing van de RWZI Utrecht te herzien.
- We zorgen voor een evenwichtige tariefsontwikkeling.
- We stellen in 2010 een beleidsnota over cultuurhistorie en landschap op.
- We hebben een eigen energievisie.

Project Kosten en Baten Waterbeheer (KBW)

Het doel van het project KBW is:

In 2010 een uniforme en breed gedragen werkwijze te ontwikkelen en te implementeren, waarmee we keuzes in projecten en beleid tegen elkaar kunnen afwegen, op basis van een analyse van kosten en baten.

Behoud van cultuurwaarden

We willen een zorgvuldige beheerder van het huidige en het toekomstige watererfgoed zijn. Daarom houden we bij het opstellen en uitvoeren van projecten rekening met natuurontwikkeling, cultuurhistorie en belevingswaarden. Duurzaam beheer is het sleutelwoord bij het behoud van cultuurwaarden. Wij beschouwen de cultuurhistorie die met water samenhangt, als onderdeel van onze identiteit. We werken daarom actief aan het behoud en herstel van waardevolle cultuurhistorische elementen.

Maatregelen

In tabel 3S leest u de maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen horen.

Wat zijn de kosten?

De kosten zijn € 150.000,-. Hiervan is € 50.000,- bestemd voor cultuurhistorie en € 100.000,- voor overige onderwerpen.

Doelstelling	Maatregel	Prestatie-indicator	Realisatie 2008	Prognose 2009	Norm 2010	Norm einddoelstelling cumulatief
Wij streven naar een balans tussen de economische, sociale en milieudienstaspecten van onze activiteiten	Energie besparen	Het gemiddelde percentage energiebesparing per jaar in de periode 2005 tot 2020	0	1,9%	2%	Voldoen aan de MVO-normen
Wij willen het bewustzijn over de wereldwaterproblematiek vergroten en bijdragen aan het oplossen ervan	Groene energie inkopen	Percentage inkoop groene stroom	0	100%	100%	
Cultuurhistorie	Het onderhouden van de cultuurhistorie	Het maken van een plan	-	-	Opstellen actieplan	Jaarlijks het opstellen van een actieplan

Tabel 3S. Maatregelen en prestaties die bij de doelstellingen van het programma Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen horen.

4. Overige zaken

In dit hoofdstuk behandelen we:

- weerstandsvermogen en reservepositie
- onttrekkingen aan voorzieningen
- bedrijfsvoering
- EMU-saldo
- treasury
- verbonden partijen
- investeringen

4.1 Weerstandsvermogen en reservepositie

Er zijn verschillende risico's bij de uitvoering van onze taken. In 2009 hebben we risicomanagement geïmplementeerd. Daarmee zorgen we ervoor dat risico's het bereiken van onze ambities zo min mogelijk in de weg staan. Risicomanagement gaat niet om de beheersing van alle risico's, maar om het vroegtijdig signaleren van en bewust omgaan met risico's.

Project Implementatie Risicomanagement

In 2009 starten we met het project Implementatie Risicomanagement, dat heeft geleid tot een gestructureerde aanpak van risicomanagement. Het systeem geeft meer sturing aan maatregelen die we nemen om risico's te beheersen. En we kunnen ons weerstandsvermogen daarmee beter beoordelen. Binnen iedere afdeling hebben we een risicomanagementcoördinator aangewezen. Een onderdeel van de implementatie was dat wij het beleid voor risicomanagement voor de komende periode vaststellen in een beleidsnotitie. Eind 2009 hebben we het project afgerond.

Weerstandsvermogen

Een expliciet aandachtspunt is de relatie tussen risico's en doelbereiking. We kijken daarom niet alleen naar financiële consequenties van risico's, maar ook naar consequenties voor veiligheid, watersystemen en waterkwaliteit. In de paragraaf over weerstandsvermogen rapporten wij:

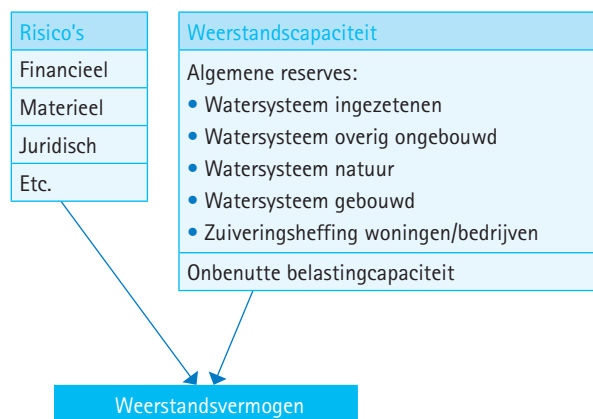
- de belangrijkste financiële risico's;
- de middelen waarover wij beschikken om financiële consequenties van risico's op te vangen;

- de verhouding tussen bovenstaande twee elementen;
- het beleid van risicomanagement.

Beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie hoe solide onze begroting is. Voldoende weerstandsvermogen voorkomt dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen of het verhogen van tarieven of belastingen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit.

- beschikbare weerstandscapaciteit = de algemene reserve en andere mogelijkheden waarover we beschikken om kosten te dekken die niet begroot waren.
- Benodigde weerstandscapaciteit = het bedrag dat nodig is om alle risico's financieel af te dekken. Het gaat dan om de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal van onze buffers. Dit zijn onze algemene reserves en onze capaciteit om belastingverhogingen toe te passen. De algemene reserves zijn buffers, die we aanleggen om algemene tegenvallers op te kunnen vangen. De raming van de algemene reserves is per 1 januari 2010 circa € 19 miljoen. Dit is exclusief de inzet van egalisatie. De reserves moeten grote schommelingen in tarieven voorkomen en risico's opvangen, zonder dat we tarieven hoeven te verhogen. Een andere buffer is de capaciteit om

belastingverhogingen toe te passen die maatschappelijk aanvaardbaar zijn.

Benodigde weerstandscapaciteit

Het risicomanagement wordt op dit moment nog ingebed in de organisatie. Daarom kunnen we nog geen betrouwbare uitspraak doen over het benodigde weerstandsvermogen op basis van risicosimulatie. Wel hebben we zo'n 40 veel voorkomende risico's bij waterschappen geanalyseerd. Enkele van deze risico's hebben we geselecteerd en ter indicatie opgenomen. Bij deze analyse zijn we nagegaan in hoeverre de risico's relevant zijn voor ons waterschap. In onderstaande tabel leest u de financiële gevolgen van een aantal risico's. De tabel is niet helemaal gevuld, omdat we risicomanagement nog niet organisatiebreed hebben toegepast

Zie tabel 4A voor het financiële gevolg van risico's.

Oordeel weerstandsvermogen

Onze bandbreedte van reserves hebben we bepaald op 15% tot 25% van de toe te rekenen kosten per belastingcategorie. Hiermee hebben we de hoogte van de reserves niet gekoppeld aan financiële vertaling van risico's. In de toekomst zetten we deze twee elementen per categorie tegen elkaar af, waardoor we een oordeel kunnen geven over

het weerstandsvermogen. Dit oordeel is dan de verhouding tussen deze twee elementen.

Weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit
	Benodigde weerstandscapaciteit op basis van risicosimulatie

Zo ontstaat voor iedere categorie een oordeel over het weerstandsvermogen, dat we baseren op waarderingstabel (tabel 4B). Deze waarderingstabel is opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente.

Zie tabel 4B voor de waarderingstabel.

De verwachte weerstand in 2010 zal gelijk zijn aan de prognose 2009 en een waardering 'voldoende' krijgen.

Geïventariseerde risico's

Voor de begroting 2010 kijken we alleen naar de belangrijkste risico's. Hieronder lichten we die risico's toe die we bestuurlijk relevant vinden.

We merken daarbij op dat risico-inventarisatie een momentopname is. Door nieuwe ontwikkelingen en inzichten komen er risico's bij en vallen er risico's af.

Risico	Kans	Maximaal financieel gevolg
Claim van VAR voor rioolslibzuivering Amersfoort	-	circa € 6,5 miljoen
Kredietcrisis	90%	pm
Subsidies	-	-
Oplossen veiligheidsproblemen oevers van de lek	-	pm

Tabel 4A. Financiële gevolg van risico's

Verhouding	Waardering	Betekenis
> 2,0	A	Uitstekend
1,4 – 2,0	B	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	C	Voldoende
0,8 – 1,0	D	Matig
0,6 – 0,8	E	Onvoldoende
< 0,6	F	Ruim onvoldoende

Tabel 4B. Waarderingstabel

Risico's

Dit zijn de risico's die nu bestuurlijk relevant zijn:

- claim van VAR over de rioolslibzuivering van Amersfoort;
- kredietcrisis;
- inflatie;
- WOZ;
- kwijtscheldingen;
- dwangsommen als we niet op tijd beslissen;
- voldoen aan voorwaarden bij subsidies.

Claim van VAR over de rioolslibzuivering van Amersfoort

De VAR (Veluwe Afval Recycling) beweert dat een aantal waterschappen gegarandeerd heeft dat er een groot bedrag aan fiscaal compensabele verliezen zit in de RCR-boedel (Reduceren Composterende Reststoffen). De VAR heeft de RCR-boedel in 1998 van deze waterschappen overgenomen. Het gaat om de waterschappen Amstel, Gooi en Vecht, Valle en Eem en De Stichtse Rijnlanden. Wij en de andere waterschappen ontkennen dit. Wij kunnen geen standpunten van de fiscus garanderen en nooit gezegd hebben dat we dat doen. De VAR vordert nu een bedrag van ruim € 9,0 miljoen. Circa € 6,5 miljoen (2/3) komt voor onze rekening, vanwege het verdelingspercentage van de boedel. Op 2 juli 2008 heeft de Rechtbank Zutphen de vordering volledig afgewezen. De VAR is echter tegen dat vonnis in hoger beroep gegaan bij het gerechtshof.

Kredietcrisis

Zoals alle organisaties krijgen ook wij onvermijdelijk te maken met effecten van de economische crisis.

Inflatie

Zo is het niet ondenkbaar dat de inflatie harder stijgt dan de inflatie waar wij rekening mee hebben gehouden op het moment van de begroting. Zeker na de huidige periode van een zeer lage inflatie. Dit leidt tot prijsstijgingen en stijging van persoonlijke lasten, omdat de bonden hogere eisen zullen stellen. Wat betekent een loonkostenstijging van 2% in plaats van 1% of wat betekent inflatie van 3% in plaats van 2%.

Volgens de raming van september 2009 van het Centraal PlanBureau zal de prijsstijging van de

overheidsconsumptie voor netto materieel uitkomen in 2010 uitkomen op 1,75%. Dit is voor het waterschap mede afhankelijk van de vele investeringen waar gebruik wordt gemaakt van beton en staal. Die prijzen stijgen vaak sneller dan de 'gewone' inflatie. Voor volgend jaar is het nog onduidelijk wat de grondstofprijzen zullen doen gezien de onzekerheid van bestedingen met de kredietcrisis.

WOZ

Het is ook de vraag of de stijging van de WOZ-waarden de komende jaren gerealiseerd wordt, gezien de ontwikkelingen op de onroerendgoedmarkt. Voor 2010 valt het effect wellicht mee, omdat de peildatum 1 januari 2009 is. Maar voor 2011 valt de stijging in WOZ-waarden waarschijnlijk lager uit dan geraamd. De peildatum voor 2011 is 1 januari 2010. Het is de vraag in hoeverre het mogelijk en wenselijk is om een eventuele waarde-daling te compenseren met hogere tarieven.

Kwijtscheldingen

Tot slot kunnen huishoudens in de financiële problemen komen vanwege de crisis. We verwachten dat daardoor het aantal kwijtscheldingen toeneemt.

Dwangsommen als we niet op tijd beslissen

Op grond van deze wet kan ons waterschap een dwangsom tot € 1260 per niet tijdig afgehandelde beslissing verbeuren.

Momenteel worden niet alle beslissingen tijdig afgehandeld. Er wordt gewerkt aan een verbetering van de afhandeling en in 2011 wordt 100% van de beslissingen binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn afgehandeld. Mogelijk dat in 2010 nog geen 100% wordt gehaald.

Als voorbeeld stel dat in 2010 over 5% van de beslissingen niet tijdig een besluit worden genomen, dan kan dat leiden tot een financieel risico van € 1,0 miljoen euro indien iedereen claimt bij de geringste overschrijding van de termijn.

Voldoen aan voorwaarden bij subsidies

Als we niet voldoen aan de voorwaarden uit de subsidiebeschikking, kan dit leiden tot terugbetaling of een lagere vaststelling van subsidiegelden. Dit geldt vooral voor Europese subsidieprojecten.

4.2 Onttrekkingen aan voorzieningen

In deze paragraaf wordt ingegaan op de bedragen die rechtstreeks uit voorzieningen worden onttrokken.

Voormalige bestuursleden

Voor de uit te betalen pensioenen ten behoeve van de dijkgraven wordt periodiek de toekomstige verplichting door een actuaaris berekend en zo nodig wordt de voorziening op de hoogte van de berekening aangepast. De voorziening is gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige verplichtingen. Er is in 2006 een actuariële berekening opgesteld.

Uitkering personeel

Deze voorziening wordt aangehouden voor nog te betalen wachtgeldregelingen.

Groot onderhoud

De vorming van de voorziening voor Groot onderhoud van het waterschapskantoor is gebaseerd op het Groot onderhoudsplan 2006-2015.

Baggeren

In 2001 is het baggerprogramma 2001-2015 vastgesteld. In dit programma is inmiddels een aantal aanpassingen doorgevoerd als gevolg van het intensiveren van gebiedsgericht baggeren en het beter afstemmen van onze baggerplannen met die van gemeenten (samen optrekken). De totale dotatie in 2010 bedraagt € 8.000.000.

In tabel 4C wordt een overzicht van de reserves en voorzieningen gegeven.

		Stand 31-12-08	Prognose 31-12-09	Begroting 2010		
	Algemene reserves					
	Algemene reserves	19.122	19.191	21.541		
	Nog te bestemmen reserve	354	2.350	0		
	Totaal algemene reserves	19.476	21.541	21.541		
	Bestemmingsreserves					
2300	Geschiedschrijving GWW	31	51	51		
	Muskusrattenbestrijding	0	285	285		
	Totaal bestemmingsreserves	31	336	236		
	Totaal eigen vermogen	19.507	21.877	21.877		
		Prognose 31-12-09	Dotaties 2010	Onttrekking 2010	Vrijval 2010	Stand 31-12-10
	Voorzieningen					
3000	Voormalig bestuursleden	250	0	100	0	150
3004	Uitkering personeel	370	125	150	0	345
3100	Groot onderhoud Poldermolen 2	1106	159	100	0	1.165
3105	Groot onderhoud Poldermolen 3	76	0	10	0	66
	Subtotaal	1.802	284	360	0	1.726
3280	Baggeren Waterkwantiteitsbeheer	100	8.000	8.000	0	100
3281	Baggeren tertiare watergangen	202		200		2
	Subtotaal baggeren	302	8.000	8.200	0	102
	Totaal voorzieningen	2.104	8.284	8.560	0	1.828

Tabel 4C. Staat van reserves en voorzieningen 2010 (in € 1.000)*

4.3 Bedrijfsvoering

In de paragraaf bedrijfsvoering beschreven onderwerpen behoren niet tot de kerntaken van het waterschap maar maken deel uit van de ondersteuning van de primaire taken. Een dergelijke invulling van dit hoofdstuk is nieuw en de inhoud betreft een eerste aanzet tot een verdere uitwerking in de toekomst. Bij de invulling wordt vooral ook rekening gehouden met de actualiteit van onderwerpen. Onderstaand treft u per onderwerp een korte toelichting.

Medewerkers Tevredenheid Onderzoek (MTO)

In het najaar van 2009 vindt een herhaling plaats van het MTO dat in 2006 is gehouden, aangevuld met vragen over actuele thema's. Naar verwachting zullen de resultaten van dit onderzoek ultimo 2009 bekend zijn. De bevindingen uit het MTO van 2009 zal input zijn voor maatregelen die de medewerkers-tevredenheid van het waterschap vergroot. Een actieplan met prioriteiten komt in 2010 tot uitvoering.

Fuwater

In de CAO 1999-2002 is afgesproken dat vóór 2010 alle waterschappen overgaan op een nieuw systeem van functiewaardering: Fuwater. Het voordeel is dat alle organisaties in de sector hetzelfde systeem gebruiken waardoor de onderlinge vergelijkbaarheid en uitwisseling wordt verbeterd. Daarbij worden zogenoemde generieke functiebeschrijvingen gebruikt. Dit zijn functiebeschrijvingen die voor een aantal met elkaar verwante functies gezamenlijk gebruikt kunnen worden.

Het voordeel van het werken met een beperkt aantal functiebeschrijvingen is dat je aan de functiebeschrijvingen de benodigde competenties kunt koppelen en de benodigde ontwikkeltrajecten kunt stroomlijnen. Ook wordt de flexibiliteit in de organisatie vergroot en zijn de functiebeschrijvingen bestendig voor veranderingen waardoor minder onderhoud nodig is.

Aan Human Capital Group is de opdracht gegeven om vóór eind 2009 alle functies uit de functiefamilies volgens het systeem Fuwater te beschrijven en te waarderen. De huidige planning laat nog steeds zien dat het proces in 2009 wordt afgerond. Vanaf 2010 is Fuwater derhalve geïmplementeerd.

Klant Tevredenheidsonderzoek (KTO)

Het laatste KTO heeft eind 2006 plaatsgevonden. In maart 2007 zijn de resultaten bekend geworden. Deze resultaten zijn ingebracht in het organisatieontwikkelingsprogramma Waterkracht en hebben tot een aantal maatregelen geleid. De uitvoering van deze maatregelen lopen deels door in 2010. De komende maanden wordt besloten of en wanneer een volgend KTO zal plaatshebben.

Naast het KTO heeft het waterschap in dit voorjaar een imago-onderzoek gehouden onder burgers, bedrijven en functionele relaties. Uit het onderzoek blijkt dat het waterschap goed bekend is en dat men over het algemeen vindt dat het waterschap zijn werk goed doet. Ook het imago is redelijk tot goed. Doel van het onderzoek was om inzicht te krijgen in het imago van De Stichtse Rijnlanden. Daarnaast onderzocht het waterschap het bereik en de waardering van de communicatiemiddelen. De kern van het onderzoeksresultaat kan worden samengevat als "het waterschap doet zijn werk goed, maar is niet erg toegankelijk."

De communicatiemiddelen van het waterschap worden goed gewaardeerd, met name de website en de schriftelijke uitingen zoals de bijsluiters bij de belastingaanslag en het huis-aan-huisblad Werken aan water. Burgers hebben vooral belangstelling voor activiteiten in de eigen woonomgeving en voor de waterkwaliteit en veilige dijken. Bij bedrijven staan de muskusrattenbestrijding en het peilbeheer bovenaan de lijst van interessante onderwerpen. Het waterschap gebruikt de uitkomsten van het communicatieonderzoek voor het opstellen van een nieuw communicatiebeleidsplan. De resultaten van het imago-onderzoek worden nog nader onderzocht. In ieder geval neemt het waterschap zich voor in de toekomst (nog) beter te laten zien waar het mee bezig is en hoe het belastinggeld wordt besteed.

INK-model

De opzet van het Waterkrachtprogramma was geënt op het INK-managementmodel. Dit houdt in dat de organisatie in 2006 onder de loep is genomen met het INK-management-model als referentiekader. Uit de nulmeting kwam naar voren dat onderdelen van de organisatie verschillende startposities lieten zien. Uiteindelijk werd als doelstelling aangenomen om over de volle breedte het eerstvolgende niveau te bereiken, en wel in de loop van 2007. De volgende meting, om dit te toetsen, zou in 2007 worden uitgevoerd. Deze heeft echter geen doorgang gevonden. Het is nog niet bekend hoe en of het INK-model verder ter hand wordt genomen. Binnen de afdeling Management Ondersteuning wordt onderzoek gedaan om de voor- en nadelen van het uitvoeren van een dergelijke positiebepaling tegen elkaar af te wegen. Dit heeft onder andere met capaciteit te maken.

KAM-certificering

Onze omgeving - bestuur en inwoners van ons beheergebied - stelt steeds meer eisen aan ons waterschap op het gebied van kwaliteit (K), arbeidsomstandigheden (A) en milieu (M). Daarom moeten we onze processen steeds beter beheersen en onze prestaties continu verbeteren. Systematisch werken gebaseerd op beleid en doelstellingen is hiervoor een vereiste. Het management heeft daarom in 2005 besloten om voor het gehele waterschap een "integraal KAM-managementsysteem" op te zetten en in te voeren. Op deze wijze wordt gewaarborgd dat de werkprocessen onder optimale omstandigheden verlopen en dat het beleid en de doelstellingen van het waterschap worden gerealiseerd.

Na enkele jaren van bouwen en invoeren van het KAM-managementsysteem werd het waterschap, na een uitgebreide externe controleronde, begin 2008 officieel gecertificeerd voor ISO-9001 (kwaliteit), ISO-14001 (Milieu) en OHSAS 18001 (Arbo). Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden was daarmee het eerste waterschap met een volledige integrale certificatie voor de drie systemen. De ISO en OHSAS normen houden o.a. in dat het KAM-managementsysteem continu wordt verbeterd en onderhouden.

In 2008 en 2009 is het KAM handboek omgezet in een applicatie die het mogelijk maakt dat alle medewerkers het handboek on-line en interactief kunnen raadplegen. Tevens is in deze periode hard gewerkt aan de implementatie van alle veranderingen die in de organisatie werden doorgevoerd door Waterkracht. Eind 2009 verwachten we zo ver te zijn dat er weer een volledige actueel handboek is dat aansluit bij de huidige inrichting van de organisatie.

In dezelfde periode ontstond, door diverse personele wisselingen, een sterke onderbezetting van het KAM team. De daardoor ontstane vacatures worden in de tweede helft van 2009 weer ingevuld. Begin 2010 zal daarom allereerst in het teken staan van het inwerken van de nieuwe medewerkers.

In 2010 zal vooral gewerkt worden aan het bereiken van de reguliere KAM-doelstellingen en het handhaven van de certificering. Voor de certificering geldt dat in 2010 de eerste periode van drie jaar verstreken is en een volledige hercertificering moet plaatsvinden.

4.4 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de totale overheid. Lidstaten van de Economische en Monetaire Unie (EMU) hebben afgesproken dat het EMU-saldo geen groter tekort mag laten zien dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. Omdat we bij de overheid horen, beïnvloeden wij dus ook of Nederland zich aan de Europese afspraken houdt. Voor ons is het EMU-saldo grofweg te berekenen als het saldo van inkomsten en uitgaven in een jaar. Om het EMU-saldo te kunnen beheersen hebben het kabinet en de decentrale overheden in oktober 2004 afspraken gemaakt. Daarbij is vastgelegd dat waterschappen samen een EMU-tekort mogen hebben van 250 miljoen. Als het EMU-tekort de referentiewaarde van 250 miljoen overstijgt, is de bijdrage van waterschappen meer dan evenredig.

EMU-tekort

De waterschappen hebben gemiddeld een fors hoger EMU-tekort, namelijk circa 400 miljoen euro. Dit blijkt uit de begrotingsvergelijking verzamelde cijfers. Waterschappen hebben bijna per definitie een fors EMU-tekort, omdat hun investeringen jaarlijks toenemen als gevolg van het Nationaal Bestuursakkoord Water en de Europese Kaderrichtlijn. De waterschappen laten ook de grootste overschrijdingen van de eigen referentiewaarde zien. Maar als we de totale referentiewaarde omrekenen naar afzonderlijke waterschappen dan is ons EMU-saldo in 2010 conform de individuele referentiewaarde.

Zie tabel 4D voor het EMU-saldo.

Conclusie

De factor die de grootste invloed op het EMU-saldo heeft, is de verhouding tussen het investeringsvolume en de jaarlijkse afschrijvingen. Is er een relatief omvangrijk investeringsvolume? Dan is er per definitie ook een grote overschrijding van de referentiewaarden. Gelet op de huidige economische prognose, levert deze Europese norm momenteel geen knelpunt op.

4.5 Treasury

Ons treasurybeleid is vastgesteld in de verordening 'beleids – en verantwoordingsfunctie Waterschap HDSR'. Hierin staan de afspraken over de manier

waarop financieringsactiviteiten binnen onze organisatie plaatsvinden. Hiermee maken we ons financieringsbeleid transparant en beheersen we de risico's zo goed mogelijk. Dat doen we, binnen de vastgestelde kaders.

Treasuryrisico's

Ons treasurybeleid richt zich binnen onze financiële mogelijkheden op:

- het krijgen van een zo hoog mogelijk rendement op overtollige middelen;
- het reduceren van lasten op aan te trekken middelen.

Als het gaat om financieel risico is onze houding defensief en risicomijdend. Ons risicobeleid richt zich op het inzichtelijk maken, beheersen of verminderen van toekomstige risico's. De uitvoering van de treasurytaak mag niet leiden tot een vergroting van de risico's voor onze organisatie. Hierbij geldt dat het niveau van renterisico's in de komende jaren de wettelijke normen niet overschrijft. Met de wettelijke normen bedoelen we de kasgeldlimiet en de renterisiconorm, zoals vastgelegd in de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO).

Liquiditeitsprognose

We hebben een liquiditeitsprognose opgesteld op basis van de begroting 2010 en de begrote liquiditeitspositie per 31 december 2009. Het verloop van de langlopende schulden staat in de onderstaande tabel.

Zie tabel 4E voor de begrote vermogensbehoefte.

	2009	2010
Individuele referentiewaarde	-9.800	-9.800
EMU-saldo	-18.700	-10.000
Over-/onderschrijving	-8.900	-200

Tabel 4D. EMU-saldo (in € 1.000)

Begrote vermogensbehoefte 31 december 2009			236.600
Reguliere aflossingen 2010		11.200	
Aan te trekken leningen 2010	5,8 %	25.000	
Begrote vermogensbehoefte 31 december 2010			250.400

Tabel 4E. Vermogensbehoefte (in € 1.000)

Aan te trekken leningen

Op grond van de begroting moeten we € 25 miljoen aantrekken. Hierover verwachten we 5,8% rente te moeten betalen. De reguliere aflossingen bedragen € 11,2 miljoen, zodat de begrote vermogensbehoefte € 250 miljoen bedraagt.

Externe toetsing

De provincie Utrecht is aangewezen als toezichthouder, op basis van de Wet Fido. Zij toetst of het wij voldoen aan de normen uit de Wet Fido. Er zijn twee wettelijke normen te onderscheiden:

- de renterisiconorm
- de kasgeldlimiet

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een percentage van het begrotingstotaal. Voor waterschappen is het percentage bepaald op 30% van het begrotingstotaal. Ons renterisicopercentage in 2010 is circa 18%. Dat is berekend op basis van de liquiditeitsprognose 2010. Ons renterisicopercentage ligt dus onder de norm.

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Onze jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen mogen niet meer zijn dan 30% van het begrotingstotaal.

De rente risiconorm wordt berekend door de vervallen leningen die we moeten herfinancieren uit te drukken in een percentage. Het gaat dan om de vervallen leningen van dat begrotingsjaar.

Kasgeldlimiet

De wettelijke kasgeldlimiet bepaalt hoeveel we maximaal mogen financieren met kort geld. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende begrotingsjaar. Voor waterschappen is dit vastgesteld op 23%. Ons kasgeldlimiet is in 2010 daarom circa € 22 miljoen. We mogen dus korte termijnfinanciering aantrekken tot dit bedrag.

Onze rentevisie

We sluiten ons aan bij de rentevisie van zes grote banken. In deze begroting hebben we een percentage van 5,8% opgenomen. Dat is de gemiddelde

renteverwachting over 12 maanden van deze grote banken per juli 2009. Gezien de huidige ontwikkelingen op de kapitaalmarkt is het voor de banken lastig om een goede renteexpectatie af te geven.

Een financiering via rekening-courant is een kortlopende geldlening. Dit is voor ons goedkoper dan een langlopende geldlening. Daarom trekken we pas een langlopende geldlening aan als de kasgeldlimiet over langere periode overschreden dreigt te worden. Om een te risicovolle financieringspositie te voorkomen, zijn wettelijke normen vastgelegd. Dit is uitgedrukt in de kasgeldlimiet en de risiconorm.

Tussentijdse rapportages

In de tussentijdse rapportages (Burap) leggen we verantwoording af over onze treasurytransacties en we stellen beleid bij op basis van de geactualiseerde liquiditeitsprognose. In de tussentijdse rapportage staan de volgende zaken:

- alle interne en externe ontwikkelingen, die te maken hebben met onze liquiditeitspositie en het aantrekken en uitzetten van gelden;
- een prognose van de financiële stromen en posities;
- de omvang van de renterisico's voor het resterende jaar;
- een algemene rentevisie voor het resterende jaar;
- een overzicht van onze uitgevoerde transacties in het afgelopen jaar;
- de gewijzigde voorgenomen transacties, die ons treasurybeleid vormgeven;
- de toetsing van de renterisico's door de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

4.6 Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn partijen waarin wij een bestuurlijk en een financieel belang hebben. Aan beide voorwaarden moet tegelijkertijd worden voldaan.

Muskusrattenbestrijding

In 2008 is de taak van de muskusrattenbestrijding door de provincie Utrecht overgedragen aan de drie deelnemende waterschappen. De uitvoering van deze taak ligt bij ons.

Bijdrage van de provincies

Het provinciebestuur levert een vaste en variabele financiële bijdrage aan de waterschappen. Het variabele gedeelte betreft 50% van de kosten. Dit gaat om de kosten die de waterschappen in een jaar maken voor de bestrijding van de muskusratten, na aftrek van de vaste bijdrage. De vaste bijdrage is gebaseerd op de voormalige Provinciefondsbijdrage. De provincie Gelderland draagt bij aan het Gelderse deel van het vanggebied van het waterschap Vallei en Eem. De vaste geïndexeerde bijdrage is vastgelegd in een overeenkomst. Het LCCM draagt via de provincie Utrecht bij aan de beverrattenbestrijding.

In de 'overeenkomst van kosten voor gemene rekening Muskusrattenbestrijding Utrecht' is de bijdrage van de deelnemende waterschappen als volgt vastgelegd:

- Waterschap Vallei en Eem 15%
- Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht 20%
- Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden 65%

Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard

In het afgelopen jaar is de gemeenschappelijke regeling 'Streekarchivariaat Rijnstreek' aangepast met de komst van de gemeenten Lopik, Oudewater en IJsselstein. Nu heet het 'Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard'.

Begroting

Jaarlijks stelt de Archiefcommissie een begroting van inkomsten en uitgaven voor het volgende jaar vast. De jaarrekening wordt in het jaar volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft vastgesteld. De gemeente Woerden financiert de kosten van het Regionaal Historisch Centrum voor. Uit de jaarrekening blijkt een nadelig saldo. Dit wordt gedekt door bijdragen van deelnemers aan de regeling, volgens de volgende vaste verdeelsleutel:

- De kosten van de centrale archiefbewaarplaats van het Regionaal Historisch Centrum worden gedekt naar verhouding van het aantal strekkende meters, dat de deelnemer in de archiefbewaarplaats in Woerden gebruikt.

- De overige kosten worden gedekt naar verhouding van het aantal inwoners van de deelnemende gemeenten. Voor ons waterschap gaan we uit van een fictief inwonertal van 40.000. Dit passen we elk jaar aan in de gemeenschappelijke regeling. Voor die aanpassingen kijken we naar het verloop van de bevolking bij de deelnemende gemeenten. Burgemeester en wethouders van Woerden bepalen jaarlijks het aandeel van alle deelnemers. Dit betalen de deelnemers via een voorschot.

4.7 Investerings

In relatie tot de investeringen kunnen verschillende soorten kredieten worden onderkend en verstrekt, te weten kredieten ten behoeve van:

- beleidsmatige onderzoeken;
- beleidsmatige investeringen;
- niet-beleidsmatige investeringen, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen:
  - o vervangingsinvesteringen;
  - o investeringen in bedrijfsmiddelen.

Hieronder is aangegeven hoe de kredietverstrekking van de bovenstaande groepen in zijn werk gaat. Aansluitend aan de uitleg van de gevolgde systematiek zijn de voor 2010 geplande projecten gerangschikt naar de verschillende groepen. In het overzicht zijn de projecten die in 2010 beginnen opgenomen. De lopende investeringen, waarvan het krediet in 2009 of eerder is verstrekt, zijn niet in onderstaande overzichten verwerkt.

De som van kredieten die in 2010 starten, bedraagt in totaal € 21.160.000,- (exclusief beleidsmatige onderzoeken, die in de variabele lasten zijn meegenomen).

Prioritering en fasering

Voor 2010 is er per saldo voor een positief bedrag van € 6,1 miljoen gefaseerd waarmee het totale investeringsvolume omlaag is gebracht naar € 48,4 miljoen. In bijlage 2 worden de specificaties van de fasering weergegeven.

In de fasering zijn projecten naar voren en naar achteren in de tijd geschoven. Hieronder worden de verschuivingen verklaard.

Naar voren in de tijd gefaseerde projecten (toename investeringsvolume 2010)

Stadsbuitengracht Utrecht oeverbeschoeiingen

De Stadsbuitengracht in Utrecht neemt een bijzondere plaats in. Het betreft de monumentale oeverconstructie van het Zoicherplantsoen. Met de gemeente Utrecht wordt overlegd welke constructie voldoet. Ontwerp, voorbereiding, vergunningaanvragen, het aanbestedingstraject en de start zijn in 2010 voorzien.

Helofytenfilter Leidsche Rijn

Over het Helofytenfilter Leidsche Rijn zal eind 2009 besluitvorming moeten plaatsvinden. De realisatie van dit filter zal in 2010 en 2011 geschieden.

Synergieproject Kromme Rijn grondaankoop

Binnen het synergieproject Kromme Rijn is door zich aandienende kansen de aankoop van gronden voor een groot deel voorzien in 2010 in plaats van verspreid over de komende jaren.

Naar achter in de tijd gefaseerde projecten (afname investeringsvolume 2010)

Watergebiedsplannen

De prioriteit ligt in 2010 op de uitvoering van de watergebiedsplannen Zegveld en Kromme Rijn. Ook zal gestart worden met het omvangrijkste watergebiedsplan Kamerik-Kockengen. De watergebiedsplannen Groenraven Oost/Maartensdijk en Langbroekerwetering worden gefaseerd en beperkt opgestart.

Watersysteembeheer algemeen

De praktijk bij groot onderhoud van kunstwerken is dat de objecten, die de komende 3 jaar (voortschrijdend) in aanmerking komen voor renovatie of vervanging, worden geïnspecteerd op technische staat en bedrijfszekerheid. Op grond van deze

inspecties wordt voor elke vervanging bekeken of deze kan worden uitgesteld of naar voren moeten worden gehaald (prioritering).

Het baggeren geschiedt planmatig, waarbij het streven is om in 2015 de achterstand weggewerkt te hebben. Ook hierbij wordt de prioritering gedaan aan de hand van de werkvoorraad voor de komende jaren. In de planning gaat wel de aangroei van de bagger in de watergangen, die in het baggerprogramma 2001-2015 reeds zijn gebaggerd, een rol spelen. Voor sommige watergangen is baggeren voor 2015 al weer nodig.

Vervanging van constructieve oevers geschiedt planmatig, waarbij zoveel mogelijk harde oevers worden vervangen door natuurvriendelijke. Ook wordt zoveel mogelijk meegelift met de grotere programma's zoals KRW en Synergieprojecten.

Zuiveringsbeheer

Om de omvang van vervangingsinvesteringen zoveel mogelijk te beperken worden installaties, welke in aanmerking komen voor vervanging (economisch afgeschreven), beoordeeld op noodzakelijkheid. Deze beoordeling bestaat uit een inspectie naar de technische staat, de onderhoudskosten en de bedrijfszekerheid van de installatie. Op grond van deze inspectie wordt van elke vervanging bekeken of deze kan worden uitgesteld.

In het meerjaren projectplan van 2008 bleken er als gevolg van uitlopen van projecten in de voorgaande jaren een veel te groot volume aan investeringen te ontstaan. Om deze piek te kunnen wegwerken is besloten de voor 2008 en volgende jaren geplande projecten opnieuw in te plannen, waarbij er voor de komende jaren een meer gelijkmatig niveau van investeringen zou ontstaan.

In de tabel 4F staan de effecten van de prioritering op het totale investeringsvolume van zuiveringsbeheer.

	< 2009	2009	2010	2011	totaal
Raming 2008	63.900	31.134	12.930	6.550	114.514
Raming 2010	31.360	22.008	24.825	23.990	102.183

Tabel 4F. Geraamde investeringen per jaar (x 1.000 €)

Het effect van de prioritering op het geraamde investeringsbedrag over de periode tot 2011 is een daling van ruim 12 miljoen euro. Een deel van deze daling is te verklaren uit het later uitvoeren van een aantal projecten. Verder is er een aantal investeringsbedragen aangepast, zowel naar boven als naar beneden. Naar boven: de uitbreiding Woerden en Nieuwegein. Naar beneden: onder andere de uitbreiding Zeist en Bunnik. Dit hebben we per project aangegeven in bijlage 2 en 3.

Voor de projecten die nog geïnspecteerd moeten worden, bestaat de kans dat een fasering of bijstelling van de investeringen nog plaatsvindt.

Totaal overzicht investeringen

Beleidsmatige onderzoeken

Kredieten ten behoeve van beleidsmatige onderzoeken (onderzoekskosten, advieskosten en arbeidskosten van de eigen organisatie) worden verstrekt met het oog op de onderbouwing van beleid en de eventueel daarmee samenhangende toekomstige investeringen. De kredieten ten behoeve van beleidsmatige onderzoeken worden beschouwd als immateriële

vaste activa, ofwel investeringen die, in overeenstemming met de nieuwe comptabiliteitsvoorschriften voor waterschappen in één keer t.l.v. het exploitatiebudget planvorming 2009 komen. Het algemeen bestuur stelt in de begroting jaarlijks het totale volume vast van de kredieten die in het betreffende jaar kunnen worden verstrekt ten behoeve van beleidsmatige onderzoeken, evenals een lijst met uit te voeren onderzoeken die voor een kredietaanvraag in aanmerking komen. De verstrekking van kredieten voor beleidsmatige onderzoeken is gemandateerd aan het dagelijks bestuur. De verantwoording over de verrichte onderzoekswerkzaamheden, alsmede de resultaten van de beleidsmatige onderzoeken worden voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Zie tabel 4G voor het proces van kredietverstrekking.

Het totaal van de kredieten voor beleidsmatige onderzoeken die in 2010 van start gaan, bedraagt € 1.641.000.

Zie tabel 4H voor de begroting 2010 en het meerjarenperspectief.

Planning	Autorisatie	Rapportage
Het AB stelt in de begroting de volgende zaken vast: <ul style="list-style-type: none"> • totaal kredietvolume; • overzicht onderzoeken. 	Kredietaanvragen moeten worden goedgekeurd door het DB.	Rapportage aan AB over besteding middelen en uitkomsten.

Tabel 4G. Kredietverstrekking beleidsmatige onderzoeken

	2010	2011	2012	2013
Wateropgave	431	445	458	466
Kaderrichtlijn water onderzoek	275	275	200	190
Beheerregister Primair en Regionaal	200	300	300	150
Beheer meetnet overstorten	160	160	160	160
Herzien meetplan waterkwantiteit	150	150	150	0
Monitoring KRW waterkwaliteit	150	175	175	0
Energie en water	50	50	50	50
Professionalisering opleidingen	100	100	100	0
Ontwikkeling 1-loket	125	0	0	0
Verkiezing 2012	0	0	800	0
Totaal	1.641	1.655	2.393	1.016

Tabel 4H. Projecten beleidsmatige onderzoeken (in € 1.000)

Beleidsmatige investeringen

Bij kredieten ten behoeve van beleidsmatige investeringen gaat het om de kredieten voor nieuwe investeringen die tot structurele uitgaven voor ons waterschap leiden. Het gaat hier om investeringsprojecten die beleidsmatig relevant zijn, zoals bijvoorbeeld de bouw of uitrusting van een zuiveringsinstallatie of watergebiedspannen. De beleidsmatige relevantie komt tot uitdrukking in de betrokkenheid van het algemeen bestuur.

Het algemeen bestuur stelt in de begroting jaarlijks het totale volume vast van de kredieten die in het betreffende jaar kunnen worden verstrekt ten behoeve van beleidsmatige investeringen, alsmede een overzicht van investeringsprojecten die voor een kredietaanvraag in aanmerking komen. Kredieten ten behoeve van beleidsmatige investeringen worden ieder afzonderlijk door het algemeen bestuur geautoriseerd.

Het voorbereidingskrediet is er op gericht dat het dagelijks bestuur uitgewerkte voorstellen aan het algemeen bestuur kan voorleggen. Het hierbij vaak noodzakelijke voorbereidende werk (onderzoekskosten, advieskosten en arbeidskosten van de eigen organisatie) wordt vanuit dit krediet gedekt.

Aanwendungen van voorbereidingskredieten die niet op korte termijn leiden tot investeringsaanvragen, worden in één jaar afgeschreven. De hoogte van het voorbereidingskrediet wordt elk jaar in de begroting bepaald. Als uitgangspunt voor het begrotingsjaar 2010 is gehanteerd dat het voorbereidingskrediet 10% bedraagt binnen de totale kredietaanvraag in het desbetreffende begrotingsjaar.

Ter voorbereiding van deze plannen, is het dagelijks bestuur gemandateerd tot 10% van het totaalbedrag van nieuwe investeringskredieten aan voorbereidingskredieten te verstrekken. In de periodieke bestuursrapportages wordt verantwoording afgelegd over de voortgang van de projecten ten behoeve waarvan kredieten zijn verstrekt. In de jaarrekening legt het dagelijks bestuur verantwoording af over de besteding van de verstrekte kredieten.

Zie tabel 4I voor het proces van kredietverstrekking.

Planning	Autorisatie	Rapportage
Het AB stelt in de begroting de volgende zaken vast: <ul style="list-style-type: none"> • totaal kredietvolume; • overzicht onderzoeken.	Kredietaanvragen moeten afzonderlijk worden goedgekeurd door het AB. Voorbereidingskredietaanvragen tot 10% van het krediet worden door het DB goedgekeurd.	Monitoring voortgang projecten door AB via bestuursrapportages. Verantwoording via de jaarrekening.

Tabel 4I. Kredietverstrekking beleidsmatige investeringen

Het totaal van de nieuwe beleidsmatige investeringskredieten die in 2010 van start gaan, bedraagt € 9.078.000,-.

Zie tabel 4J voor de begroting 2010 en het meerjarenperspectief.

Niet-beleidsmatige investeringen

Tot de niet-beleidsmatige investeringen worden de investeringen gerekend met een meer beheersmatig karakter. Het gaat hierbij in de eerste plaats om vervangingsinvesteringen, die zich richten op het in stand houden van het bestaande voorzieningen-niveau (vervanging, levensduur verlengend groot onderhoud, renovatie van werken etc.). In de tweede plaats gaat het om investeringen in bedrijfsmiddelen zoals kantoormeubilair, kantoorautomatisering, het wagenpark etc. Vanwege het beheersmatige karakter kan bij het verstrekken van kredieten ten behoeve

van niet-beleidsmatige investeringen een lichtere en dus snellere procedure worden gevolgd dan bij beleidsmatige investeringen. In de praktijk zal het onderscheid tussen beleidsmatige en niet-beleidsmatige investeringen wellicht niet altijd even scherp te maken zijn. Bij twijfel over de bestuurlijke relevantie moet worden gekozen voor de meest zware procedure, dus voor autorisatie door en verantwoording aan het algemeen bestuur.

	2010	2011	2012	2013
Gemaal Houstkade	300	300	0	0
Haarrijn Ouwenaar Keringen	500	500	1.000	0
Herinrichting Haarzuilens	40	40	36	0
indexering grootschalige projecten	1.000	1.500	2.000	2.500
Li Driebruggen	183	0	0	0
Natte ecologische verbindingzones buiten GOP+WGP	500	500	500	500
Oplossen knelpunten waterhuishouding Honswijk	675	0	0	0
Optimalisatieprojecten ZTW	200	200	200	200
Planvorming nieuwe watergebiedsplannen	100	100	600	1.100
rwzi Utrecht, mtr	500	9.000	9.000	2.500
Stadsbuitengracht Utrecht oeverbeschoeiingen	500	3.500	0	0
Steunberm Lekdijk	100	0	0	0
Synergieproject Kromme Rijn grondaankoop	464	0	0	0
Uitvoering wateropgave Hollandse IJssel	250	500	500	500
Uitvoering WGP Kamerik en Kockengen	1.250	900	1.000	1.000
Uitvoeringsmaatregelen KRW	300	300	300	3.582
Vaarwegbeheer	280	135	122	0
Waterschapshuis belastingsysteem	586	0	0	0
Zuiveringsfilter Leidsche Rijn	1.000	0	0	0
Renovatie Paardestal	200	0	0	0
rwzi Wijk bij Duurstede	150	0	0	0
Totaal	9.078	17.475	15.258	11.882

Tabel 4J. Projecten beleidsmatige investeringen (in € 1.000)

Vervangingsinvesteringen / niet-beleidsmatige investeringen

De kredieten ten behoeve van niet-beleidsmatige investeringen, worden geautoriseerd door het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur informeert het algemeen bestuur via bestuursrapportages over afwijkingen ten opzichte van de begroting. In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd.

Zie tabel 4K voor het proces van kredietverstrekking.

Het totaal van de nieuwe kredieten voor vervangingsinvesteringen die in 2010 van start gaan, bedraagt € 10.167.000,-.

Zie tabel 4L voor de begroting 2010 en het meerjarenperspectief.

Planning	Autorisatie	Rapportage
Het AB stelt in de begroting de volgende zaken vast: <ul style="list-style-type: none"> • totaal kredietvolume; • overzicht onderzoeken. 	Kredietaanvragen moeten worden goedgekeurd door het AB.	Afwijkingen worden gerapporteerd in bestuursrapportages. Verantwoording aan het AB wordt afgelegd in jaarrekening.

Tabel 4K. Kredietverstrekking vervangingsinvesteringen / niet-beleidsmatige investeringen

	2010	2011	2012	2013
MP GOP KADEN 2010	2.254	0	0	0
MP GOP KUNSTWERKEN 2010	2.656	0	0	0
MP GOP OEVERS 2010	1.364	0	0	0
Renovatie loods Breukelen	17	0	0	0
Renovatie loods Houten	17	0	0	0
Renovatie loods Veenendaal	17	0	0	0
rgm Broekdijk, VI 2008	50	300	0	0
rgm Haarzuilen, pompinst.	30	270	0	0
rgm Holl. Rading, VI 2008	325	25	0	0
rgm Mastwijk, VI 2010	275	25	0	0
rwzi De Meern, E-installatie	20	1.060	0	0
rwzi De Meern, V2010	200	0	0	0
rwzi Houten, verv. 2009	300	0	0	0
rwzi Montfoort, verv. 2010	60	540	0	0
rwzi Nieuwegeinaanpassing bedr. Geb.	100	900	0	0
rwzi Rhenen, verv. 2009	600	100	0	0
rwzi Utrecht, verv. 2010	1.000	0	0	0
Vervangen materieel 2010	17	0	0	0
west_rgm Mereveldl. pomp	215	10	0	0
rwzi Leidsche Rijn, vervangen beluchting	650	650	0	0
Totaal	10.167	3.88	0	0

Tabel 4L. Projecten vervangingsinvesteringen / niet-beleidsmatige investeringen (in € 1.000)

Het totaal van de nieuwe kredieten voor bedrijfs-
middelen die in 2010 van start gaan, bedraagt
€ 1.915.000,-.

Zie tabel 4M voor de begroting 2010 en het
meerjarenperspectief.

	2010	2011	2012	2013
Bedrijfsvoering	140	140	140	140
Bedrijfsvoering WKB	309	17	17	17
meubilair meerjaren 2010	36	0	0	0
MP IBP MEERJARENPLAN 2010	300	0	0	0
MP VERV PLAN KA/TA 2010	350	0	0	0
Storingsmeldingen via SMS	100	0	0	0
Systeem- en netwerkbeheer	100	100	100	100
Vervanging OBS software	100	0	0	0
vervanging software CAW-systeem	250	0	0	0
Web Based Scada (verv. Scada)	30	250	250	250
Z-info (vervanging Zuis)	200	0	0	0
Totaal	1.915	507	507	507

Tabel 4M. Projecten investeringen in bedrijfsmiddelen (in € 1.000)

Besluit

Het algemeen bestuur van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden;

Gelet op het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van 3 november 2009 met nummer MO/09.164

Gelet op het advies van de commissie BMZ en commissie SKK;

Overwegende dat een exemplaar van de ontwerpbegroting vanaf 5 november 2009 tot en met 18 november 2009 op het waterschapskantoor, Poldermolen 2 te Houten, voor een ieder ter inzage heeft gelegen, waarbij geen bedenkingen naar voren zijn gebracht.

BESLUIT:

- 1 De Begroting 2010 vast te stellen en kennis te nemen van het meerjarenperspectief zoals weergegeven in tabel 2B op pagina 11;
- 2 Akkoord te gaan met het kredietvolume voor de in de tabellen 4H, 4J, 4L en 4M van paragraaf 4.7 voorgestelde investeringen en kennis te nemen van het meerjarenperspectief;
- 3 De tarieven, zoals weergegeven in tabel 3Q op pagina 45, vast te stellen. Deze tarieven per belastingcategorie zijn:
  - a Watersysteemheffing ingezetenen: € 65,76 per huishouden;
  - b Watersysteemheffing overig ongebouwd: € 60,68 per hectare;
  - c Watersysteemheffing natuur: € 4,60 per hectare;
  - d Watersysteemheffing gebouwd: € 0,59 (0,0234%) per € 2.500,00 WOZ-waarde;
  - e Zuiveringsheffing/ Verontreinigingsheffing: € 53,94 per vervuilingseenheid.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 18 november 2009.

Voorzitter. P.J.M. Poelmann

Secretaris. drs. E.Th. Meuleman

Bijlage 1 Informatie personeelslasten

Tabel: Staat van personeelslasten (in € 1.000)		
	Begroting 2009	Begroting 2010
Salarissen eigen personeel en bestuur	20.518	21.099
Overige personeelslasten eigen personeel en bestuur	2.598	2.500
Salaris tijdelijk personeel/ uitzendkrachten	693	700
Totaal	23.809	24.299

Bijlage 2 Overzicht fasering investeringen

Begroting 2010 overzicht fasering investeringen (* € 1.000.000,-)				
				Prioriteit lijst nieuwe ontwikkelingen
Investeringsvolume VJN '09 baggeren			62,586 8,032-	is geen investering, naar exploitatie toe
Investeringsvolume VJN '09 uitgangspunt			54,554	
Toenamen:				
<ul style="list-style-type: none"> • Waterschapshuis belastingsysteem • Bedrijfsvoering • Optimalisatieprojecten ZTW • rwzi Nieuwegein aanpassing bedr. Geb. 	0,586 0,140 0,200 0,100			prioriteit 4 later dan 2010, echter project is naar voren gehaald
<ul style="list-style-type: none"> • Storingsmeldingen via SMS • Vervanging OBS software • Persleiding Cothen • RWZI Leidsche Rijn, vervanging beluchting • RWZI Wijk bij Duurstede • Bedrijfsvoering WKB • Uitvoeringsmaatregelen KRW • Stadsbuitengracht Utrecht oeverbeschoeiingen 	0,100 0,100 0,500 0,650 0,150 0,309 0,300 0,500			
<ul style="list-style-type: none"> • Synergieproject Kromme Rijn grondaankoop • Zuiveringsfilter Leidsche Rijn 	0,348 1,000			prioriteit 4 later dan 2010, echter project is naar voren gehaald
			4,983	
Afnamen				
<ul style="list-style-type: none"> • kaderrichtlijn Water • Nota ruimte middelen • Uitvoering WGP Langbroekerwet • Uitvoering WGP Linschoterwaard • RWZI Utrecht • RWZI Nieuwegein • RWZI Woerden • RWZI de Bilt • RWZI Bunnik • Riogemaal Odijk • Overig 	0,903- 2,000- 0,700- 0,600- 0,500- 1,200- 3,000- 0,300- 1,150- 0,650- 0,123-			fasering fasering fasering fasering fasering fasering fasering fasering fasering fasering fasering
			-11,126	
Totaal verschil (vermindering investeringsvolume)			-6,143	
Totaal investeringsvolume 2010			48,411	

Bijlage 3 Overzicht fasering Zuiveringsbeheer

Projectnaam	Projectomschrijving	oorspronkelijk vervangingsjaar	huidige planning start realisatie	Toelichting
Nieuwegein				
rwzi Nieuwegein uitbreiding	uitbreiding rwzi	2006	2009	Door prioritering en inbouwen meerdere besluitvormingsstappen gestart in 2009. Gecombineerd met een uitbreiding worden verschillende installatieonderdelen vervangen uit 1975 (ruimerbrug en slibretourvijzel van nabezinktank 1), 1985 (gascompressoren en spuislibpompen) en 1995 (spuislibindikband). De geraamde projectkosten bedroeg 9,2 mln. Door gelijktijdige uitbreiding en bijdrage aan de gemeente Nieuwegein voor OAS-maatregelen worden de totale projectkosten nu op ruim € 13,6 mln geraamd.
rwzi Nieuwegein, V2010	voorstuwars beluchting, terreininrichting	2010	2012	Deel van dit project is meegenomen in de uitbreiding, De rest is één jaar uitgesteld.
rwzi Nieuwegein, V2012	effluentgemaal, gasfakkel, slibpompen, zandvanger, terrein	2012	2012	Inspectie moet nog plaats vinden.
rwzi Nieuwegein, V2015	influentdebitmeting, recirculatiegemaal, inged. primairslibinst.	2015	2015	Inspectie moet nog plaats vinden.
rwzi Nieuwegein	renovatie bedrijfsgebouw/ excursieruimte	2006	2011	Zou oorspronkelijk meegenomen worden in de uitbreiding. Is om budgetaire redenen gefaseerd.
rwzi Nieuwegein	vervangingen E-installatie	2005	2007	Nazorg project uit 2007.
rgm Nieuwegein, vervanging	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2007	2009	Pompen waren versleten. Capaciteit moest als resultaat van de OAS (beperkt) worden vergroot. Geraamde projectkosten 1,16 mln zijn bijgesteld tot 1,2 mln.
rgm Nieuwegein	vervanging persleiding	2015	2015	Inspectie moet nog plaats vinden.
rgm IJsselstein, verv. pomp	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2002	2008	Onduidelijkheden over de te verwachten afnameverplichting heeft er voor gezorgd dat uiteindelijke renovatie pas in 2008 is gestart. Pompen met kunst en vliegwerk aan de gang gehouden.
Lopik				
rgm Lentehof	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2012	2012	Inspectie moet nog plaats vinden.

Projectnaam	Projectomschrijving	oorspronkelijk vervangingsjaar	huidige planning start realisatie	Toelichting
De Meern				
rwzi De Meern, V2008	vervangen div. installaties	2008	2009	Een deel van de geplande vervangingen is uitgesteld en gevoegd bij de renovatie van de E-installatie in 2011. De eerder geraamde projectkosten van € 800.000 zijn bijgesteld tot € 195.000.
rwzi De Meern, E-installatie	vervangen E installatie en besturing	2007	2011	Project is na technische inspectie 3 jaar uitgesteld en scoop naar beneden bijgesteld. De geraamde projectkosten zijn verlaagd van 1,86 mln naar 1,08 mln.
rwzi De Meern, V2010	vervanging beluchting contacttank	2010	2010	Moet nog worden geïnspecteerd. Kan mogelijk worden uitgesteld.
rwzi De Meern	vervanging beluchters, slibpompen e.a. mech. onderdelen	2012	2012	Inspectie moet nog plaats vinden. Project in combinatie met vervanging e-installatie uitvoeren.
rwzi De Meern	vervanging slibmengers	2013	2013	Inspectie moet nog plaats vinden.
west_rgm Mereveld. pomp	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2005	2010	Door prioritering en het nog niet beschikbaar zijn van de OAS-resultaten is start gepland in 2010. De geraamde projectkosten zijn met € 100.000,= verlaagd.
persleiding Mastwijk	omlegging t.b.v. A12		2009	Kosten worden gedeclareerd bij RWS.
rgm 't Weer, VI 2008.	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2008	2009	Pompen zijn versleten. Resultaten van OAS afgewacht. Capaciteit van dit gemaal moet worden verlaagd.
rgm Haarzuilen, pompinst.	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2010	2011	Project is na technische inspectie 1 jaar uitgesteld.
rgm Mastwijk, VI 2010	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2010	2010	Gemaal is economisch afgeschreven in 2010. Inspectie moet nog plaats vinden. Grote kans op lagere prioritering.
Montfoort				
west_rwzi Montfoort, verv..	vervanging beluchters en e-installatie, renovatie nabezinktank	2006	2009	Vervanging van de ruimerbrug (bouwjaar 1972) en beluchters (1985) en slibretourgemaal (1995). Gelijktijdige renovatie van de E-installatie (1995) vanwege noodzakelijke aanpassingen die niet in bestaande installatie waren te realiseren. De geraamde projectkosten zijn verlaagd van 2,4 mln naar 1,4 mln.
rwzi Montfoort, verv. 2010	vervangingen roostergoed-installatie debietmeting	2010	2011	Project deels (e-vervanging) meegenomen in project 2009. Het totaal geraamde bedrag is verlaagd.
rwzi Montfoort, verv. 2015	monstername/gootafdekking	2015	2015	Inspectie moet nog plaats vinden.
persleiding gemaal Julianalaan	verv/renovatie	2015	2015	Inspectie moet nog plaats vinden.
rgm industrie Montfoort 2010	vervangen W/E installaties	2012	2012	Inspectie moet nog plaats vinden.

Projectnaam	Projectomschrijving	oorspronkelijk vervangingsjaar	huidige planning start realisatie	Toelichting
Oudewater				
rwzi Oudewater	renovatie slibopslag	2014	2014	Inspectie moet nog plaats vinden.
rwzi Oudewater	renovatie rwzi	2005	2007	nazorg project renovatie rwzi.
persl. Oudewater-Z, verlengen	verlengen persleiding	2005	2010	Renovatie van de gemalen Oudewater Noord (bouwjaar 1994) waarbij de capaciteit moet worden aangepast. Civiel is renovatie hard nodig. Gemaal Oudewater-Zuid in 2011 economisch afgeschreven (W en E). Vanwege grote wijziging afnameverplichting moet de installatie worden aangepast.
rgm Oudewater Zuid VI 2007	vervangen pompinstallatie	2007	2009	
rgm Oudewater Noord	vervangen pompinstallatie-over naar 65115	2009	2010	
Woerden				
west_rwzi Woerden, uitbr.	uitbreiding rwzi	2004	2009	Vervanging van diverse installatieonderdelen die in 2002 economisch waren afgeschreven en ondertussen ook technisch afgeschreven. Electriscie installatie was economisch en technisch afgeschreven. Deze werkzaamheden gecombineerd met noodzakelijke uitbreidingswerkzaamheden. Vanwege dit laatste is het geraamde bedrag van 9,47 mln verhoogd tot 12,9 mln.
rgm Zegveld	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2012	2012	Inspectie moet nog plaats vinden.
Maarssebroek				
west rwzi Maarssebroek uitbr	uitbreiding rwzi	2007	2011	Project is minstens 3 jaar uitgesteld vanwege betrokkenheid plannen verplaatsen rwzi Utrecht.
Utrecht				
rwzi Utrecht, verv. E install	vervangen E installatie vlgs raamplan	2006	2008	Bestedingen worden zoveel mogelijk uitgesteld vanwege toekomstplannen met rwzi Utrecht. Totaal geraamde kosten verlaagd van 1,43 mln tot 1,15 mln.
rwzi Utrecht, verv. 2008	vervangen o.a. kettingruimers nabezinktank	2008	2008	Uitgevoerd.
rwzi Utrecht, verv. 2010	vervanging ruimer zandvanger en nabezinktank 11 t/m 14	2010	2010	Bedrag op basis van eerste inventarisatie bijgesteld.
rwzi Utrecht, MBR zuivering	haalbaarheidsonderzoek MBR zuivering	2004	2009	
rwzi Utrecht	Filterinstallatie t.b.v. aanscherping lozingseisen	2011	2011	Noodzakelijk vanwege strengere lozingseisen. Afhankelijk van keuze toekomst rwzi Utrecht. Bij verplaatsen vervalt deze investering.
rwzi Utrecht	renovatie en vervanging technische versleten onderdelen	2013	2013	Vervangingen zijn gefaseerd vanwege mogelijke verplaatsing rwzi Utrecht.

Projectnaam	Projectomschrijving	oorspronkelijk vervangingsjaar	huidige planning start realisatie	Toelichting
Leidsche Rijn				
rwzi Leidsche Rijn verv. 2010	vervanging metingen/ besturing	2010	2013	Op basis van technische beoordeling bedrag verlaagd en gefaseerd.
rwzi Leidsche Rijn	vervanging puntbeluchters door bellenbeluchting	2010	2010	Ingepland vanwege lagere projectkosten door gebruik van een straat. Financiële haalbaarheid moet nog worden bepaald.
rwzi Leidsche Rijn, V2011	ophalen terreinverharding	2010	2010	Inspectie moet nog plaats vinden.
rwzi Leidsche Rijn, V2015	renovatie div. W/E/C	2015	2015	Inspectie moet nog plaats vinden.
rgm Leidsche Rijn	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2015	2015	Inspectie moet nog plaats vinden.
rgm Leidsche Rijn	omleggen persleiding wijziging stadsas	2008	2008	In opdracht van gemeente Utrecht uitgevoerd, kosten worden bij gemeente Utrecht gedeclareerd.
rgm Leidsche Rijn	oplossen contactgeluid	2007	2009	
rgm Vleuterweide	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2015	2015	Inspectie moet nog plaats vinden.
Breukelen				
rwzi Breukelen, verv. 2008	renovatie zandvanger, terreinverharding en divers leuningwerk	2008	2008	Uitgevoerd.
rwzi Breukelen	Renovatie w/e/c rwzi	2014	2014	Inspectie moet nog plaats vinden.
rgm Broekdijk, VI 2008	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2008	2010	Op basis van inspectie 2 jaar gefaseerd.
De Bilt				
oost rwzi De Bilt, uitbr.	uitbreiding rwzi	2005	2008	Uitgevoerd.
rwzi De Bilt	sanering slibdump	2009	2011	Gefaseerd. Alternatieven worden nog onderzocht.
rwzi De Bilt	renovatie effluentsloot	2008	2009	Moet nog geïnspecteerd worden.
rgm Groenekan	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2015	2015	Inspectie moet nog plaats vinden.
rgm Maartensdijk	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2015	2015	Inspectie moet nog plaats vinden.
rgm Achterwetering	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2014	2014	Inspectie moet nog plaats vinden.
rgm Holl. Rading, VI 2008	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2008	2010	Na inspectie de vervanging 2 jaar gefaseerd.

Projectnaam	Projectomschrijving	oorspronkelijk vervangingsjaar	huidige planning start realisatie	Toelichting
Zeist				
rwzi Zeist, uitbreiding	uitbreiding rwzi	2007	2009	Project door personele capaciteitstekort gefaseerd. Geraamde projectkosten verlaagd van 9 mln naar 7,4 mln voornamelijk als gevolg van verleende subsidie.
rwzi Zeist	renovatie besturingsinstallatie	2012	2012	Om systeem in de lucht te houden in 2012 € 50.000 opgenomen. Volledige vervanging gefaseerd tot 2015 bij grote renovatie.
rwzi Zeist, V 2014	renovatie div. W/E/C	2014	2014	Inspectie moet nog plaats vinden.
rwzi Zeist, V 2015	renovatie beluchting/ bedrijfsgebouw	2015	2015	Inspectie moet nog plaats vinden.
rgm Philips van Bourgondie	vervanging persleiding	2012	2012	Inspectie moet nog plaats vinden.
rgm Austerlitz	renovatie gemaal en persleiding	2014	2014	Inspectie moet nog plaats vinden.
rgm Oud London	vervanging persleiding	2012	2012	Inspectie moet nog plaats vinden.
rgm Oud London	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2014	2014	Inspectie moet nog plaats vinden.
Bunnik				
rwzi Bunnik, Uitbreiding	uitbreiding en renovatie installatie	2008	2009	Vervanging van sterk verouderde installatie werktuigbouwkundig en electrotechnisch (bouwjaar 1972). Economisch afgeschreven in 1987. Gecombineerd met uitbreiding van de installatie om goede N en P-verwijdering te kunnen realiseren en energiezuinige beluchtingstechniek toe te passen. De geraamde projectkosten zijn verlaagd van 9,55 mln naar 8,35 mln.
rwzi Bunnik	renovatie bedrijfsgebouw/ procesw.	2014	2014	Inspectie moet nog plaats vinden.
rgm Odijk, verv. pompinst.	vervangen pompinstallatie	2008	2009	In verband met een lopend OAS is dit project ruim een jaar uitgesteld. Het gemaal dateert uit 1972 en is sindsdien nog nooit gerenoveerd. In de begroting van 2008 is een bedrag van 1,22 mln opgenomen. Deze is bijgesteld tot een bedrag van 0,4 mln.
oost_rgm Werkhoven, pomp	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2005	2009	Op basis van technische staat project uitgesteld.
rgm 't Goy, verl. persleiding	verlengen persleiding	2006	2009	verlenging van persleiding noodzakelijk in verband met schade in ontvangende riolering van de gemeente.

Projectnaam	Projectomschrijving	oorspronkelijk vervangingsjaar	huidige planning start realisatie	Toelichting
Driebergen				
rwzi Driebergen, verv. 2007	vervanging slibverwerkingsinstallatie	2007	2008	Project getemporeerd vanwege prioritering.
rwzi Driebergen, V2011	vervangen div. meet-apparatuur	2011	2011	Inspectie moet nog plaats vinden. Grote kans op 2 jaar faseren.
rgm Hertenkamp, verv. pomp	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2008	2011	Vanwege prioritering 3 jaar uitgesteld.
rgm Doorn, bijdrage d2	bijdrage berging riolering	2008	2009	Nog geen factuur ontvangen.
rgm Doorn	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2012	2012	Inspectie moet nog plaats vinden.
Houten				
rwzi Houten, verv. 2009	vervangingen besturing en terreininrichting	2009	2010	Geraamde bedrag verlaagd door aanpassing scoop.
rwzi Houten	noodzakelijke vervangingen versleten onderdelen 2012	2012	2012	om systeem in de lucht te houden in 2012 € 250.000 opgenomen. Volledige vervanging gefaseerd tot 2015 bij grote renovatie.
rwzi Houten	noodzakelijke vervangingen versleten onderdelen 2013	2013	2013	Om systeem in de lucht te houden in 2013 € 128.000 opgenomen.
rwzi Houten	noodzakelijke vervangingen versleten onderdelen 2014	2014	2014	Om systeem in de lucht te houden in 2014 € 250.000 opgenomen. Volledige vervanging gefaseerd tot 2015 bij grote renovatie.
rwzi Houten	renovatie rwzi	2015	2015	Inspectie moet nog plaats vinden.
rwzi Houten vervangingen 2006		2006	2008	nazorg project uit 2008.
rgm Veerwagenweg (Houten)	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2013	2013	Inspectie moet nog plaats vinden.
Persleiding Schalkwijk	vervangen deel persleiding	2007	2008	
rgm Schalkwijk verv. Persl.	trace Molenbuurt-Schalkwijk vervangen persleiding	2012	2012	Variantenkeuze nog uit te voeren.
rgm Schalkwijk verv. Persl.	trace Schalkwijk-rwzi vervangen persleiding	2014	2014	Variantenkeuze nog uit te voeren.
rgm Molenbuurt, verv. pomp	vervangen pompinstallatie incl. noodzakelijke renovatie gemaal	2010	2011	Vanwege prioritering 1 jaar gefaseerd.
Rhenen				
rwzi Rhenen, verv. 2009	fo beluchters; meetapp; voortstuwars; terrein en gebouwen	2009	2010	Bedrag op basis van eerste inventarisatie naar beneden bijgesteld.
rgm Leersum, vervanging	vervangen pompinstallatie	2007	2009	Gefaseerd vanwege personele capaciteitsplanning.
Persleiding Cothen, verv.	vervangen persleiding	2008	2009	Oorspronkelijke raming van € 800.000 naar beneden bijgesteld tot een bedrag van € 700.000,=.

Projectnaam	Projectomschrijving	oorspronkelijk vervangingsjaar	huidige planning start realisatie	Toelichting
Wijk bij Duurstede				
rwzi Wijk bij Duurstede 2012	monsternameapparatuur	2012	2012	Inspectie moet nog plaats vinden.
rwzi Wijk bij Duurstede	maatregelen optimalisatie UBSF	2010	2010	Om aan lozingseisen te kunnen voldoen. Hoogte bedrag onzeker.
rioolgemaal cothen	vervangen pompinstallatie	2006	2009	Na technische inspectie planning bijgesteld.
Algemeen				
Z-info	vervangning huidig zuiverings-informatie systeem (ZUIS)	2011	2011	Noodzakelijke vervanging dataverwerking.
Web based Scada	vervangning besturingssoftware	2011	2011	Programma van eisen moet nog bepaald worden.
Vervangning OBS-software		2011	2011	Noodzakelijkheid nog niet bepaald.
Storingmelding via SMS		2010	2010	Mogelijk combineren met vervangning besturingsysteem in 2010.
realisatie EBP-maatregelen				Volgens energie efficiëntie plan (EEP) van MJA.
Optimalisatieprojecten ZTW				Geraamde onkosten nog niet nader gespecificeerd.
Aanpassen infrastructuur	aanpassingen persleidingen etc			Geraamde onkosten nog niet nader gespecificeerd (o.a. verbreding A2, verleggen persleiding rgm IJsselstein).

Bijlage 4 Lijst van afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
EVZ	Ecologische Verbindingszone
GEP	Goed Ecologisch Potentieel
GOP	Groot Onderhoud Project
IVA	Immateriële Vaste Activa
KAM	Kwaliteit Arbo en Milieu
KBW	Kosten en baten waterbeheer
(E)KRW	(Europese) Kaderrichtlijn Water
NEN-normen	Normen van het Nederlands Normalisatieinstituut
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
MVA	Materiële Vaste Activa
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NVO	Natuurvriendelijke oever
RWZI	Rioolwater Zuiveringsinstallatie
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WBP	Waterbeheerplan
WGP	Watergebiedsplan(nen)
WVO	Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren

Colofon

De begroting 2010 is een uitgave van
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Poldermolen 2
Postbus 550
3990 GJ Houten

T (030) 634 57 00
F (030) 634 59 99
E post@hdsr.nl
I www.destichtserijnlanden.nl

Oplage
100 ex.

Samenstelling en redactie
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Fotografie
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Eindredactie
Van Loo - Van 't Eck

Ontwerp en vormgeving
Elan Strategie & Creatie, Delft

Druk
Quantes, Rijswijk

December 2009

